პროლეტარეთო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტი

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უზენაესი საბჭოს და მინისტრთა საბჭოს ორგანო

КОМУНИСТИ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

გაზეთი გამოდის 1920 წლის 3 ივნისიდან

№ 67 (20718) — პარასკევი, 23 მარტი, 1990 წელი. — ფასი 3 კაპ.

საინფორმაციო ცნობა

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პლენუმის შესახებ

23 მარტს გაიმართა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პლენუმი. პლენუმზე მოწვეული იყვნენ პარტიის საოლქო, საქალაქო და რაიონული კომიტეტების პირველი მდივნები, მთელი რიგი პარტიული კომიტეტების მდივნები, სამინისტროებისა და უწყებების ხელმძღვანელები, რომლებიც არ შედიან საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და სარევიზიო კომისიის შემადგენლობაში, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა წარმომადგენლები.

პლენუმმა განიხილა საქართველოს კომპარტიის XXVIII ყრილობის მოწვევის ვადების, წინასაყრილობო კამპანიის მოწყობის, წარმომადგენლობის ნორმებისა და დელეგატთა არჩევის წესის საკითხი.

ამ საკითხზე ინფორმაცია გააკეთა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველმა მდივანმა გ. გ. გუმბარიძემ.

კამათში მონაწილეობდნენ საქართველოს კომპარტიის ჭუთაისის საქალაქო კომიტეტის პირველი მდივანი, ჭუთაისის სახალხო დეპუტატთა საქალაქო საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარე თ. გ. შაშიაშვილი, საქართველოს კომპარტიის გორის საქალაქო კომიტეტის პირველი მდივანი ა. ი. კავსაძე, საქართველოს კომპარტიის ქარელის რაიკომის პირველი მდივანი ი. გ. ჯიჭურაშვილი, რუსთავის საწარმოო გაერთიანება „აზოტის“ პარტკომის მდივანი ნ. ვ. კურტანიძე, საქართველოს კომპარტიის თბილისის საქალაქო კომიტეტის პირველი მდივანი ნ. მ. ლეკიშვილი, საქართველოს კომპარტიის ჭიათურის საქალაქო კომიტეტის პირველი მდივანი თ. გ. გიორგაძე, საქართველოს კომპარტიის ახალციხის რაიკომის პირველი მდივანი თ. შ. მოსიაშვილი, თბილისის საწარმოო გაერთიანება „ელმავალმშენებლის“ პარტკომის მდივანი გ. გ. დოლიძე, ამიერკავკასიის რკინიგზის თბილისის კვანძის პარტკომის მდივანი ა. გ. ენუქიძე, საქართველოს კომპარტიის თერჯოლის რაიკომის პირველი მდივანი რ. შ. მხეიძე, ჟურნალ „საქართველოს კომუნისტის“ მთავარი რედაქტორი ვ. ვ. კეშელავა, პერსონალური პენსიონერი ი. თ. თოდუა, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე ნ. ა. ჭითანავა, საქართველოს სსრ უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე ა. გ. კარანაძე, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის ორგანიზაციულ-პარტიული და საკადრო მუშაობის განყოფილების გამგის პირველი მოადგილე გ. დ. კოსოვსკი, პარტიული, საბჭოთა და სამეურნეო ხელმძღვანელების კვალიფიკაციის ამაღლების ცენტრის ხელმძღვანელი ლ. ბ. მარშანია, სსრ კავშირის უზენაესი საბჭოს წევრი ა. დ. დიბტიარი.

განხილულ საკითხზე პლენუმმა მიიღო დადგენილება, რომელიც გამოქვეყნდება. გადაწყვეტილია საქართველოს კომპარტიის XXVIII ყრილობა მოიწვიონ 1990 წლის 15 მაისს ქალაქ თბილისში.

პლენუმმა შექმნა საქართველოს კომპარტიის სტატუსის, პარტიის პროგრამის თეზისებისა და წესდების პროექტის შემუშავების შესახებ წინადადებათა მოსამზადებელი კომისია, დაამტკიცა ამ კომისიის შემადგენლობა.

პლენუმზე საბოლოო სიტყვა წარმოთქვა გ. გ. გუმბარიძემ.

(საქინფორმი).

ხალხთა ინტერესებისათვის

საკავშირო საპარლამენტო კორესპონდენტები კრემლიდან გვაცნობებენ

ძნელი გამოდგა 20 მარტის დღე სსრ კავშირის უზენაესი საბჭოს ეროვნებათა საბჭოს ეროვნული პოლიტიკისა და ეროვნებათშორისი ურთიერთობის კომისიის წევრებისათვის. სსრ კავშირის სახალხო დეპუტატებმა ერთობაშად განიხილეს სსრ კავშირის კანონების სამი პროექტი.

ცხარე კამათი გაჩაღდა საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისას სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი ჯარების მოვალეობებისა და უფლებების შესახებ კანონპროექტის გამო. ტრაგიკულმა მოვლენებმა მთელ რიგ „ცხელ წერტილებში“ გვიჩვენა არსებული კანონმდებლობის არასრულყოფილება, ექსტრემისტთა თარეშის წინაშე შინაგანი ჯარების პირადი შემადგენლობის სისუსტე და დაუცველობა. სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი ჯარების შტაბის უფროსის პირველი მოადგილის ბ. ბოროუკაევის აზრით, ახალ კანონში დაკონკრეტებულია საეკასაშუალებებისა და იარაღის გამოყენების წესი, გარანტირებულია მართლწესრიგის უზრუნველყოფის პირობები.

გულდასმით განიხილეს კომისიის წევრებმა პროექტი კანონისა საგანგებო წესების სამართლებრივი რეჟიმის შესახებ.

ისევე როგორც წინა დღეს, კამათი გაჩაღდა სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების უფლებამოსილებათა გამიჯვნის თაობაზე კანონპროექტის განხილვის დროს. და კვლავ შებრკოლების ლოდი გახდა საკითხი ავტონომიების უფლებათა შესახებ.

რის საფუძველზე გახდა ერთი ხალხი მოკავშირე რესპუბლიკის ბატონ-პატრონი, მეორე კი ავტონომიისა? — გულისწყრომით კითხულობდნენ კომისიაში ავტონომიური რესპუბლიკებიდან ფართოდ წარმოდგენილი დეპუტატები.

— თავისებურად ისინი მართალი არიან, — მიაჩნია კომისიის თავმჯდომარის მოადგილეს ბ. ოლეინიკს, — როცა 1922 წელს იდებოდა სამოკავშირეო ხელშეკრულება. ქვეყნის უკლებლივ ყველა ხალხისათვის სახელმწიფოებრიობის მინიჭება წარმოუდგენელი იყო. მაშინ ისინი ძლიერ განსხვავდებოდნენ ერთმანეთისაგან სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების დონით. ახლა სხვა დროა, და გასაგებია, რომ თავიანთი მისია ავტონომიურმა წარმონაქმნებმა მოლიანად შეასრულეს. მაგრამ ამ ადმინისტრაციული ერთეულების გაუქმება უახლოეს დროში, ჩემი აზრით, არ ღირს. დამეთანხმეთ, ავტონომიური უფლებებიდან დამოუკიდებელ რესპუბლიკურ ხელისუფლებაზე გადასვლა ძალზე სერიოზული ნაბიჯია. მზად არიან ავტონომიები ამისათვის?

* * *

გავითვალისწინოთ ყველა მხარის ინტერესები, განვაგრძოთ ეროვნული თვითგამორკვევის დემოკრატიული და გააზრებული პროცედურა — ამისათვის არის მოწოდებული კანონპროექტი „სსრ კავშირიდან მოკავშირე რესპუბლიკის გასვლასთან დაკავშირებული საკითხების გადაწყვეტის წესის შესახებ“. იგი მომზადებულია სსრ კავშირის სახალხო დეპუტატთა რიგგარეშე, მესამე ყრილობის დავალებით. ამ დოკუმენტის პირველი წაკითხვა დაიწყო კავშირის საბჭოს სხდომაზე, რომლითაც გაიხსნა 21 მარტს სსრ კავშირის უზენაესი საბჭოს სესიის ძორიგი დღე.

მოხსენება გააკეთა კანონმდებლობის, კანონიერებისა და მართლწესრიგის საკითხთა კომიტეტის ქვეკომიტეტის თავმჯდომარემ ა. ე. სებენცოვმა. წარმოდგენილი კანონი, აღნიშნა ორატორმა, უზრუნველყოფს ყველა პრობლემის დაყენებასა და გადაწყვეტას რეფერენდუმის დანიშვნით. პროექტი ახორციელებს დემოკრატიულ იდეებს ერთა თვითგამორკვევის უფლების შესახებ, რომლებიც აისახა სსრ კავშირის კონსტიტუციაში. იგი ითვალისწინებს წესს, რომელსაც ძალუძს უზრუნველყოს რესპუბლიკის თანდათანობითი, კატასტროფებისა და ძვრების გარეშე გასვლა კავშირიდან და ახალი სახელმწიფოს შესვლა საერთაშორისო ურთიერთობათა სისტემაში. ა. ე. სებენცოვმა გამოთქვა აზრი, რომ მიზანშეწონილია რესპუბლიკის გასვლის შესახებ კანონის შემუშავებასთან ერთად დამუშავდეს დებულება სსრ კავშირში რესპუბლიკის შესვლის წესის შესახებ. შემდეგ სიტყვა მიეცა ეროვნული პოლიტიკისა და ეროვნებათშორისი ურთიერთობის კომისიის თავმჯდომარეს გ. ს. ტარაზევიჩს. იგი შეეხო კომისიაში კანონპროექტის განხილვის შედეგებს და გამოთქვა თავისი შენიშვნები.

კამათის დროს გამოითქვა წინადადებანი თითოეულ მოკავშირე რესპუბლიკაში კანონის რატიფიკაციის საჭიროების შესახებ, სსრ კავშირის შემადგენლობიდან გამოსვლისას გარდამავალი პერიოდის ვადის რეგლამენტაციაზე უარის თქმის თაობაზე, აღიძრა სხვა საკითხები.

ხმების უმრავლესობით კანონპროექტი მიიღო კავშირის საბჭომ პირველი წაკითხვით.

შემდეგ დელეგატთა ჯგუფის სახელით გამოვიდა ვ. ი. სტადნიკი. მან თქვა, რომ ლიტვაში სწრაფად ვითარდება მოვლენები, და შემოიტანა წინადადება დაუყოვნებლივ გაგზავნონ ამ რესპუბლიკაში სპპარლამენტო დელეგაცია მოსახლეობის ყველა ფენასთან შესახვედრად. მან უმეტეს, რომ იქ მიმდინარე მოვლენებზე ბევრნი არ ეთანხმებიან ლიტვის უზენაესი საბჭოს გადაწყვეტილებას. ამავე დროს, დეპუტატის აზრით, საჭიროა მომზადდეს ამომწურავი ინფორმაცია ლიტვაში შექმნილი ვითარების თაობაზე და დაიწყოს ამ რესპუბლიკის კონკრეტული საკითხის გადაწყვეტა, რადგან ამ დროის განმავლობაში, რომელიც კანონის მიღებას დასჭირდება, იქ შეიძლება სრულიად გაუთვალისწინებელი ამბები მოხდეს.

ნაშუადღევს დაიწყო ეროვნებათა საბჭოს სხდომა, რომელსაც უძღვებოდა ამ პალატის თავმჯდომარე რ. ნ. ნიშანოვი. განსახილველად გამოტანილია კანონპროექტი „სამოკავშირეო ხელშეკრულების განახლებისა და სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების უფლებამოსილებათა გამიჯვნის შესახებ“.

ეს კანონპროექტი, რომელიც ჯერ კიდევ გუშინ შუა კოლონაში დადგინდა, დღეს საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ცხოვრების ქვაკუთხედად იქცა. ასე დაიწყო მისთვის ჩვეული ხატოვნებით თავისი გამოსვლა პალატის თავმჯდომარის მოადგილემ ბ. ი. ოლეინიკმა. მან გააკეთა ინფორმაცია პალატაში უკვე არსებულ წინადადებათა შესახებ, რომლებიც შეიძლება შემდგომი განხილვის საფუძვლად გამოდგეს. მან აღნიშნა, რომ პროექტი ოთხჯერ განიხილა შესაბამისმა კომისიამ ექსპერტთა აქტიური მონაწილეობით, განიხილა სსრ კავშირის უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმმაც. ამავე დროს მან დასძინა, რომ დოკუმენტში მინიმუმამდეა შეზღუდული ცენტრის უფლებამოსილებანი და მაქსიმალურად არის გაფართოებული მოკავშირე რესპუბლიკების, როგორც სუვერენული სახელმწიფოების უფლებები.

და თუმცა კანონპროექტი მეტნაკლებად ოპტიმალურად ასახავს ძირითად პრობლემებს, თქვა შემდეგ ორატორმა, მაინც იგრძნობა შეშფოთება. და იმისათვის, რომ ეს მოიხსნას, გარანტირებული უნდა იყოს სუვერენიტეტი ნებისმიერი რესპუბლიკისათვის ეროვნებათა საბჭოში ვეტოს უფლების მინიჭებით თუნდაც გამონაკლის შემთხვევაში. მან სასურველად მიიჩნია პალატაში პრაქტიკულად დაინერგოს ამა თუ იმ კანონებისა და დადგენილებების რატიფიკაცია.

ბ. ი. ოლეინიკმა მხარი დაუჭირა იმას, რომ ყველა მოკავშირე რესპუბლიკა შევიდეს საერთაშორისო გაერთიანებაში, რომლის მწვერვალი გაერთიანებული ერების ორგანიზაციაა.

საერთოდ განხილვის მიმდინარეობამ ცხადყო, რომ დეპუტატები ესწრაფვიან სუვერენულ სახელმწიფოთა და ხალხთა თანხმობის ნამდვილი კავშირის შექმნას, საიდანაც, იქ ნებაყოფლობით შესულს, გამოსვლა აღარ მოუნდებოდა.

სესია მუშაობას განაგრძობს.

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის პრეზიდენტის ბრძანებულება

სსრ კავშირის პრეზიდენტის რეზიდენციის, სსრ კავშირის საპრეზიდენტო საბჭოს და სსრ კავშირის ფედერაციის საბჭოს ადგილსამყოფელის შესახებ

განისაზღვროს სსრ კავშირის პრეზიდენტის რეზიდენციის, სსრ კავშირის საპრეზიდენტო საბჭოს და სსრ კავშირის ფედერაციის საბჭოს ადგილსამყოფელი კრემლში, ქალაქ მოსკოვში.

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის პრეზიდენტი
მ. გორბაჩოვი.

მოსკოვი, კრემლი. 1990 წლის 21 მარტი.

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის პრეზიდენტის ბრძანებულება

ლიტვის სსრ ტერიტორიაზე საბჭოთა მოქალაქეების შფლებების, სსრ კავშირის სუფერენიტეტის დაცვის უზრუნველყოფის დამატებით ღონისძიებათა შესახებ

სსრ კავშირის სახალხო დეპუტატთა რიგგარეშე, მესამე ყრილობის 1990 წლის 15 მარტის დადგენილების საფინანსოდ ლიტვის სსრ უზენაესი საბჭო და მთავრობა კვლავ იღებენ საკანონმდებლო აქტებს, რომლებიც არღვევენ საბჭოთა მოქალაქეების უფლებებსა და სსრ კავშირის სუვერენიტეტს. ამასთან დაკავშირებით **ვადგენ:**

1. სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭომ, ლიტვის სსრ სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების აღმასრულებელმა და გამგეობებმა, სამართალდამცავ ორგანოებმა უზრუნველყონ ლიტვის სსრ ტერიტორიაზე მცხოვრებ ან მყოფ სსრ კავშირის მოქალაქეთა უფლებებისა და კანონიერი ინტერესების დაცვის შესახებ, სსრ კავშირის კონსტიტუციისა და სსრ კავშირის კანონების მოთხოვნებისა დაცვა.

2. სსრ კავშირის სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტის სასაზღვრო ჯარებმა მიიღონ ლიტვის სსრ რესპუბლიკის ტერიტორიაზე გამავალი სსრ კავშირის სახელმწიფო საზღვრის მონაკვეთის დაცვის გაძლიერების, იმ მართლსაწინააღმდეგო მოქმედების აღკვეთის საქრო ღონისძიებანი, რომელიც არღვევს სსრ კავშირის კანონმდებლობას სსრ კავშირის სახელმწიფო საზღვრის შესახებ.

3. დროებით შეჩერდეს ლიტვის სსრ ტერიტორიაზე „სანადირო თოფების შეძენის, აღრიცხვისა და შენახვის ერთიანი წესის შემოღების შესახებ“ სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1975 წლის 23 ივლისის № 646 დადგენილების მოქმედება, აიკრძალოს ამავე დროს ამ პერიოდში ცეცხლსასროლი იარაღის გაყიდვა რესპუბლიკაში.

ლიტვის სსრ ტერიტორიაზე მცხოვრებმა მოქალაქეებმა შვიდი დღის ვადაში შინაგან საქმეთა ორგანოებს დროებითი შენახვისათვის ჩაბარონ მათ ხელთ არსებული ცეცხლსასროლი იარაღი. სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტრომ, თუ მოქალაქენი უარს იტყვიან ასეთი იარაღის ჩაბარებაზე, უზრუნველყოს მისი ჩამორთმევა. სსრ კავშირის თავდაცვის სამინისტრომ მიიღოს შინაგან საქმეთა ორგანოებისაგან მოქალაქეთათვის ჩამორთმეული იარაღი და უზრუნველყოს მისი შენახვა.

4. სსრ კავშირის საგარეო საქმეთა სამინისტრომ და სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტრომ გააძლიერონ კონტროლი ლიტვის სს რესპუბლიკაში შემოსასვლელად უცხოელთა მოქალაქეებისათვის ვიზებისა და ნებართვის მიცემისადმი კონტროლი. სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტრომ, სსრ კავშირის პროკურატურამ განახორციელონ საჭირო ღონისძიებანი, რათა აღკვეთონ ლიტვის სსრ ტერიტორიაზე მყოფ უცხოელ მოქალაქეთა მიერ სსრ კავშირში უცხოელ მოქალაქეთა ყოფნის წესების დარღვევები, ამასთან გააძლეონ კიდეც ისინი „სსრ კავშირში უცხოელ მოქალაქეთა სამართლებრივი მდგომარეობის შესახებ“ სსრ კავშირის კანონის შესაბამისად.

5. ეს ბრძანებულება ძალაში შედის მისი ხელმოწერის მომენტიდან.

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის პრეზიდენტი
მ. გორბაჩოვი.

მოსკოვი, კრემლი. 1990 წლის 21 მარტი.

„ეცკიცად ალვკვეთოთ კანონიერების დარღვევები, უზრუნველვყოთ ჯეროვანი საზოგადოებრივი წესრიგი!“

21 მარტს საქართველოს უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე გ. გუმბარიძე და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე ნ. ჭითანავა შეხვდნენ საქართველოს სსრ სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტის, პროკურატურის, შინაგან საქმეთა სამინისტროს, იუსტიციის სამინისტროს, შინაგან საქმეთა სამინისტროს ძირითადი სამსახურებისა და ქვეგანყოფების ხელმძღვანელებს.

რესპუბლიკაში უკიდურესად დაძაბული ვითარება იქმნება. წარმოიქმნა ხელისუფლების გარკვეული ვაკუუმი, როცა საქართველოს სსრ მოქმედი კანონებისა და კონსტიტუციის მრავალი დებულება არ სრულდება, ქვეითდება სახელმწიფო, შრომისა და საზოგადოებრივი დისციპლინა. ადამიანებს გაუჩნდათ სოციალური და ეკონომიკური დაუცველობის, ბოლოხანდელი დღისა და იმისადმი ურწმენობის გრძნობა, რომ ხელისუფალთ არ ძალუძთ დაამყარონ წესრიგი, აღკვეთონ იმ მოქალაქეთა ცალკეული ჯგუფების მართლსაწინააღმდეგო, ანტიკონსტიტუციური მოქმედება, რომლებიც შეგნებულად ცდილობენ ვითარების დესტაბილიზაციას.

რეაგირების გარეშე რჩება ვანდალიზმის, სახელმწიფოებრიობის სიმბოლოების წაბილწვის, პარტიული, საბჭოთა და კომკავშირული ორგანოების ცალკეული შენობათა ძალადურად ხელში ჩაგდების ფაქტები, რომლებიც მოსახლეობის უმრავლესობის აღშფოთებას იწვევს და რომლებსაც საერთო არაფერი აქვთ დემოკრატიულ ნორმებთან და პოლიტიკურ ბლუფალიზმთან.

ამ ფონზე მკვეთრად გააააქტიურეს საქმიანობა დანაშაულებრივმა ელემენტებმა და დაჯგუფებებმა. ძნიშვნელოვნად გაზრდა მკვლელობის, დაჯრა-დაშავების, ყაჩაღობის, ძარცვის, ქურდობის, ბოროტი ხულიგნობის ფაქტები. დამნაშავენი თავხედდებიან, სულ უფრო ზრარად მოქმედებენ ამჟამად, ადამიანთა თვალწინ, ხშირადან უტიფარ და ცინიკურ მოქმედებას, რასაც ზოგჯერ არავითარი ორგანიზებული წინააღმდეგობა არ ეწევა. ნაკლებად ფარულად, მაგრამ სულ უფრო თამამადურად და მოურიდებლად ტაცებენ სახალხო დოვლათს „ფაული ეკონომიკის“ საქმისნები.

ხელოვნურად გაძლიერებული შიშის, ქაოსის, ანარქიისა და გარკვეული კატეგორიის ადამიანთა ზიზღაღმდგომ მორალური ტერორის ვითარებაში ბევრი პატიოსანი და წესიერი მოქალაქე უარს ამბობს ბრძოლაზე, ჩაუდგეს ლობის პოზიციას ადგება, პასიურად რეაგირებს ბოროტმოქმედებაზე, თანამდებობრივ და სამეურნეო დანაშაულობებზე.

მთავარი კითხვა, რომელიც ამასთან დაკავშირებით აწუხებთ ადამიანებს, ის არის, მოღება თუ არა ბოლო ძალმომრეობისადა დამნაშავეთა თარეშს, როდემდე იდგებიან სამართალდამცავი ორგანოები ლოდინის პოზიციაზე, რა დამოკიდებულება აქვს ყოველივე ამას ეროვნული სახელმწიფოებრიობის აღდგენისათვის ბრძოლის პოლიტიკურ მეთოდებთან, ხალხის სოციალურ და პოლიტიკურ გამოღვიძებასთან, ბოლოს და ბოლოს — დემოკრატიასთან?

შეხვედრაზე გამართული გულახდილი და მწვავე სკა-ბაასი დაგვეხმარა მნიშვნელოვანწილად გავრკვეულიყავით ამ არცთუ მარტივ პრობლემებში. დიახ, ჯეროვანი პატივი უნდა მივაგოთ სახელმწიფო უშიშროების, შინაგან საქმეთა, პროკურატურისა და იუსტიციის ორგანოებს მუშაკებს — ისინი ურთულეს პირობებში განაგრძობენ თავიანთ მოვალეობათა შესრულებას, თავიდან გვაცილებენ და აღკვეთავენ პარტიულ და საბჭოთა ორგანოებთან ერთად ისეთ საშიშ ცდებს, რომლებსაც უკვე დიდი ხანია შეეძლოთ დაეყენებინათ საზოგადოება კატასტროფისა და სისტემალღვრის პირას. მათი მუშაობის ეს ნაწილი ყოველთვის არ ჩანს, მაგრამ რესპუბლიკის მოქალაქეებმა უნდა იცოდნენ, რომ მართლწესრიგის ორგანოები, რომლებიც არატრადიციული მეთოდებით მოქმედებენ და ხშირად ასრულებენ მათთვის უჩვეულო ფუნქციებს, მთლიანად ფლობენ სიტუაციას: მათ შეძლეს შეენარჩუნებინათ ერთიანობა, მობილურობა, თავდაჯერილობა.

მაგრამ თუ კანონიერება ხშირად მაინც არ არის დაცული, თუ უზენაესი ითელება კონსტიტუციური ნორმები, თუ მოსახლეობა მაინც ვერ გრძნობს თავს უშიშრად — არავის არა აქვს უფლება იყოს მშვიდად. სამართალდამცავ ორგანოებს კიდევ უფრო მტკიცე, ვიდრე საზოგადოების ყველაზე აქტიური ნაწილს, ვიდრე თვით სახელმწიფო ორგანოებსაც, ეკისრებათ პასუხისმგებლობა გარდაქმნისა და დემოკრატიული განახლების პროცესების ბედისათვის. ისინი უნდა მოქმედებდნენ მხოლოდ კანონის ზუსტად და უთუოდ აღსრულების საფუძველზე, რასაც მნიშვნელოვანწილად უწყობს ხელ ქვეყანაში საპრეზიდენტო ხელისუფლების შემოღება, ამ ბოლო დროს გაზრდილი რესპუბლიკის მოქალაქეთა შეგნება, რომლებსაც უკვე შეუძლიათ გაარჩიონ ჭეშმარიტად ეროვნული ძალები, გრძნობები და ინტერესები და იმ დესტრუქციული ძალების მისწრაფებანი, რომლებიც თავს ხალხის ნების გამომხატველად ასაღებენ, სინამდვილეში კი საერთო სრულიად არაფერი აქვთ მასთან.

შეხვედრის მონაწილეებმა წუხილით ილაპარაკეს იმაზე, რომ სამართალდამცავი ორგანოების მუშაობაში არსებულ ტრადიციულ ნაკლოვანებებთან — დაბალ პროფესიონალიზმთან, არაკომპეტენტურობასთან, პასიურობასთან, კადრების ერთი ნაწილის მორალურ გადაგვარებასთან ერთად — ახალ პირობებში ყოველივე ამას დაემატა სოციალური დაუცველობის გრძნობა, ის, რომ არა აქვთ დამნაშავეებთან ბრძოლის ახალი მატერიალურ-ტექნიკური საშუალებანი, მაშინ როცა ისინი ხშირად გაცილებით უკეთ არიან შეიარაღებული, ვიდრე ის, ვინც კანონსა და დემოკრატიას იცავს. მილიციის, მართლწესრიგის სხვა ორგანოების მუშაობაზე ნეგატიურ გავლენას ახდენს ისიც, რომ ხშირად მკაფიო პოზიციას არ ადგანან მათი ხელმძღვანელები, ყოვნდება საკითხების გადაწყვეტა, ადგებიან ლოდინის ტაქტიკას, ვერ იჩენენ საკმაო დამოუკიდებლობას მოქმედებაში და პასუხისმგებლობას მმართველობის ყველა დონეზე.

მილიციას, სხვა სამართალდამცავ ორგანოებს მხოლოდ ძაბინ შეიძლება ვუწოდოთ ხალხის ერთგული, როცა ისინი უზრუნველყოფენ მართლწესრიგისა და კანონიერების უფრო დაცვას, შექმნიან ისეთ მშვიდ საკანონმდებლო ფონს, რომლის პირობებში შესაძლებელია რესპუბლიკაში ეკონომიკური, პოლიტიკური, ეროვნული პრობლემების დემოკრატიული გადაჭრა.

მთავრობა, სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო არ აპირებენ შეურიგდნენ იმას, თუ როგორ არის რესპუბლიკაში უზრუნველყოფილი მართლწესრიგი და კანონიერება. ჩვენ მივუახლოვდით იმ საზღვარს, რომლის შემდეგაც იწყება საზოგადოების დაქანება ძალადობის, ქაოსისა და უკანონობის უფსკრულისაკენ. შეიძლება დადგეს მომენტი, აღინიშნა შეხვედრაზე, როცა უკვე შეუძლებელი იქნება მთელი ამ პროცესების შეჩერება. კანონები უნდა ამოქმედდნენ ამათი ყოველგვარი დატატანების, ზეგავლენისა და მუქარის მიუხედავად, ვინც ყველაზე მეტად უფრთხის ამას. ამასთან კანონმა სამედოდ უნდა დაიცვას თვით სამართალდამცავი ორგანოების მუშაკებიც.

დემოკრატიული პროცესის სწრაფი განვითარება დღის წესრიგში აყენებს ახალი საკანონმდებლო აქტების შემუშავებას, მათ პროპაგანდასა და გამარტებას, მოსაზღვარეობის, უწყნარეს ყოველისა ახალგაზრდობის, სამართლებრივი კულტურისა და ცოდნის დონის მკვეთრ ამაღლებას. მონაწილეობა რა ზოგიერთ აქციაში, მას ყოველთვის როდი აქვს შეგნებული, რომ უხეშად არღვევს კანონს, როგორია იმ მოქმედების სამართლებრივი შედეგები, რომელიც საფრთხეს უქმნის სხვა მოქალაქეთა სიცოცხლესა და უშიშროებას.

აქ თავისი სიტყვა უნდა თქვას იუსტიციის სამინისტრომ, რომელიც, სამწუხაროდ, ჯერჯერობით ვერ გახდა კანონშემოქმედებითი, სამართალგანმარტებითი მუშაობის სახმრძოლო შტაბი. მიღებული იქნება უკიდურესად რადიკალური ზომები შექმნილი ვითარების გამოსასწორებლად.

შეხვედრის მონაწილეებმა განიხილეს მდგომარეობა, რომელიც იქმნება ვაჭრობაში, პროდუქციის დაცვა-შენახვის, აღრიცხვისა და რეალიზაციის მთელ ქსელში, სამეურნეო საქმიანობის ზოგიერთ სფეროში. მოიყვანეს იმის კონკრეტული მაგალითები, თუ ეროვნული მოძრაობის ლოზუნგებს ამოფარებული კორუფციერებული ელემენტები, ორგანიზებული დამნაშავეობის წარმომადგენლები, მაფიოზური დაჯგუფებები, რომლებმაც დაიკავეს პოზიციები ვაჭრობაში, სამეურნეო ხელმძღვანელობაში, განაწილების დარგში, როგორ აღრმავებენ არსებულ დეფიციტს, ახდენენ საზოგადოებრივი აზრის მანიპულირებას, აფინანსებენ საეჭვო ჯგუფებს. მათი დახმარებით მარჯვედ აღწევენ მიზანს, ახორციელებენ თავიანთ პოლიტიკურ ამბიციებსა და მმართველობის სფეროს ხელში ჩაგდებისადმი მისწრაფებას. სახელს უტეხენ რა ამით ეროვნულ მოძრაობას, „ფარული ეკონომიკის“ საქმისნები ხშირად რყვნიან ადამიანებს, რომლებსაც თავდაპირველად კეთილი მიზნები და კეთილშობილური ამოცანები ჰქონდათ.

სოციალისტური საკუთრების დატაცებისა და სპეკულაციის წინააღმდეგ ბრძოლის აპარატს, შინაგან საქმეთა სამინისტროსა სხვა სამსახურებს აქვთ შესაძლებლობა გვიჩვენონ მათი ნამდვილი სახე, არა მარტო აღკვეთონ მზარდი სპეკულაცია, მექრთამეობა, დატაცება, არამედ მიაგნონ კიდეც იატაკქვეშა ბიზნესის წყაროებს, ორგანიზებული დამნაშავეობის ფესვებს. ეს შესაძლებლობები უნდა განხორციელდეს უახლოეს დროში.

როგორც მოსახლეობის, ისე სახელმწიფო ორგანოების განსაკუთრებულ შეშფოთებას იწვევს ის, რომ დამნაშავე ელემენტებს აქვთ დიდძალი ცეცხლსასროლი იარაღი. ამასთან ბევრი არაფერი კეთდება იმისათვის, რომ ჩამოართვან ეს იარაღი, აღკვეთონ მისი დატაცება, დამზადება და ტარება. პასუხისგებაში მისცენ ისინი, ვინც ინახავს და ატარებს მას. შეხვედრაზე გამოითქვა აზრი, რომ ამ მნიშვნელოვან მუშაობაში, ზოგიერთი სხვა სახეობის გამოძიებასა და მოკვლევაში უნდა მონაწილეობდეს რესპუბლიკის სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტის გამომძიებელთა კვალიფიციური აპარატი.

მკაცრად გააკრიტიკეს აგრეთვე შინაგან საქმეთა სამინისტროს საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის სამმართველოს და სახელმწიფო საავტომობილო ინსპექციის მუშაობა. ქალაქების, უფრნარეს ყოველისა თბილისის, ეუნებში არ არის ელემენტარული წესრიგი, საპატრულო-საგუშაგო სამსახურის, საავტომობილო ინსპექციის თანამშრომლები პრაქტიკულად არ ჩანან, საზოგადოებრივი წესრიგისა და საგზაო მოძრაობის წესების დარღვევებმა მასობრივი ხასიათი შეიძინა. სახელმწიფო ავტოინსპექცია ფაქტობრივად განუდგა თავისი მოვალეობების შესრულებას, ავტოტრანსპორტის მოძრაობა არ წესრიგდება და არ კონტროლდება, ხოლო საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევათა და ავტოავარიების მსხვერპლთა რიცხვი სწრაფად მატულობს.

შეხვედრის მონაწილეებს უსურადღებოდ არ დაუტოვებიათ ის საკითხი, რომ საჭიროა მხარი დავუჭიროთ და დახმარება გავუწიოთ სამართალდამცავ ორგანოებს. უწინარეს ყოველისა მილიციას საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისა და დამნაშავეობასთან ბრძოლის გაძლიერების ამოცანის წარმატებით შესრულებისათვის. უნდა დაჩქარდეს შინაგან საქმეთა ორგანოების დამატებითი ქვეგანყოფების, მუნიციპალური მილიციის შექმნის ღონისძიებათა რეალიზაცია, რომლებიც დაიწყო თბილისში, ქუთაისსა და მთელ რიგ სხვა რეგიონებში. საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს, თბილისის საქალაქო აღმასკომის შინაგან საქმეთა სამმართველოს ხელმძღვანელობამ საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს უნდა წარუდგინოს კონკრეტული წინადადებანი იმის თაობაზე, რომ გამოიყოს დამატებითი საშტატო ერთეულები, ავტოტრანსპორტი, შესაბამისი ტექნიკა მილიციის ორგანოების აღჭურვისათვის. ამ განაცხადებს პირველ რიგში განიხილავს და მაქსიმალურად დააკმაყოფილებს რესპუბლიკის მთავრობა.

არანაკლები მნიშვნელობა აქვს ადამიანთა დროულ და ობიექტურ ინფორმირებას ოპერატიული ვითარების, მისი სტაბილიზაციისათვის განხორციელებულ ღონისძიებათა შესახებ. მაგრამ სამართალდამცავი ორგანოების საინფორმაციო სამსახურები, უწინარეს ყოველისა შინაგან საქმეთა სამინისტროს პრესცენტრი ცუდად მუშაობენ, არ არის სისტემა ინფორმაციის მიწოდებაში, სამართალდამცავი ორგანოების ხელმძღვანელი მუშაკები იშვიათად გამოდიან კანონიერებისა და მართლწესრიგის განმტკიცების ამა თუ იმ აქტუალურ პრობლემაზე, რესპუბლიკური პრესა, ტელევიზია, რადიო არცთუ იშვიათად ორიენტაციას აკარგვინებენ ხალხს, არავითარ შეფასებას არ აძლევენ აშკარად მართლსაწინააღმდეგო და ანდუსტაბილიზებელ მოქმედებას.

მკაფიოდ უნდა წარმოვიდგინოთ, რომ მილიციის შტატების ვერავითარი რაოდენობრივი მატება და მისი აღჭურვის გაუმჯობესება გარდატეხას ვერ მეტანს დამნაშავეობის, საზოგადოებრივი წესრიგის დარღვევების წინააღმდეგ ბრძოლის მდგომარეობაში, თუ ყველა სამართალდამცავი ორგანოს თანამშრომლები არ დაადგებიან სწორ, შეტევითს და პრინციპულ პოზიციას.

თუ გვსურს, რომ მომავალ დემოკრატიულ, სამართლებრივ საზოგადოებაში თავისუფალ, დამოუკიდებელ რესპუბლიკაში ყველა მოქალაქე იყოს დარწმუნებული თავის მომავალში, თავისი უფლებების დაცვაში, მართლწესრიგის ორგანოებმა უკვე ახლა უნდა ისწავლონ მოქმედება, შეასრულონ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საკავშირო პრესის ფურცლებზე

ქმნა მართლისა...

სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს წევრის, სსრ კავშირის საგარეო საქმეთა მინისტრის ედუარდ შევარდნაძის ინტერვიუ ჟურნალ „ოგონიოკს“

— არ ვიცი, დამეთანხმებით თუ არა, ბატონო ედუარდ, მაგრამ მგონია, რომ ახლა, როგორც არასდროს, ჩვენი სახელმწიფოს საგარეო საქმეები უშუალოდ უკავშირდება ქვეყნის შინაურ მდგომარეობას. ყოველ შემთხვევაში, ძალიან მინდა, რომ ჩვენი საუბარი წარიმართოს სწორედ ამ კალაპოტით — ქვეყნის საგარეო და საშინაო საქმეთა ურთიერთგავლენა.

— დაგეთანხმებით, ოღონდ მხოლოდ იმ მხრივ, რომ დღეს ამ კავშირს უფრო მწვავედ ვგრძნობთ. ისე კი, მართალი გითხრათ, არა მგონია, გამართლებული იყოს სიტყვები „როგორც არასდროსო“. ჩვენს ქვეყანას ძნელი ისტორია აქვს, წინათაც ყოფილა მომენტები, როდესაც საბჭოთა საგარეო პოლიტიკას არსებითად არ გააჩნდა შესაძლებლობა თვისუფლად აერჩია მოქმედების ესა თუ ის სახე, ვინაიდან მძიმე საშინაო მდგომარეობა არ აძლევდა ასეთი ფუფუნების ნებას.

რაც შეეხება სახელმწიფოს ცხოვრებაში საგარეო და საშინაო ფაქტორების ურთიერთკავშირის თემას, იგი უაღრესად საინტერესოა და ხალისითაც განვიხილავ.

— დარწმუნებული ვარ, თქვენთვის ეს უკვე უკითხავთ, მაგრამ მაინც გავკადნიერდები და დაგისვამთ ამ კითხვას. როდესაც 1985 წლის იანვარსა სსრ კავშირის საგარეო საქმეთა მინისტრად დაინიშნა კაცი, რომელსაც წინათ არასდროს არ ეშუშავა საერთაშორისო ურთიერთობის სფეროში, ამ გადაწყვეტილებამ ბევრნი გააკვირვა. ახლა გაკვირვებამ გაგვიარა, ყველანი ნათლად ხედავენ იმ უწყების მუშაობის შედეგებს, რომელსაც თქვენ უძღვებით, მაგრამ ბევრ ჩვენს მკითხველს ინტერესებს: რატომ დათანხმდით მაშინ ამ პოსტზე დადგომას? ეს წინადადება თქვენთისაც მოულოდნელი იყო, თუ გულში გიფიქრიათ ასეთი ვარიანტზე: „მე რომ საგარეო საქმეთა მინისტრი ვიყო, მაშინ...“?

ამბობენ, როდესაც საგარეო საქმეთა სამინისტროს აპარატს ეცნობოდით, თურმე, თქვენი წინამორბედი შეგიდარებიათ დიპლომატიის კრეისერისათვის, საკუთარი თავი კი უბრალო, ოღონდ... მოტორიანი ნავისათვის. განვაგრძობ რა ამ მეტაფორულ ანალოგიას, მინდა გკითხოთ: ჰქონდა თუ არა იმ დროს „ნავს“ მტკიცედ მონიშნული კურსი, თუ იგი უკვე მოძრაობის დროს გაჩნდა?

— საგარეო საქმეები მუდამ არის ყოველი ნორმალური კაცის თვალთახედვის არეში, ვინაიდან ისინი მნიშვნელოვნად ეხება მის ცხოვრებასაც. ადამიანებს, როგორც წესი, თავიანთი ჩამოყალიბებული აზრი აქვთ საგარეო პოლიტიკის საკითხებზე. თავის დროზე ეს უაღრესად ზუსტად შენიშნეს ადამიანის ფსიქოლოგიის ისეთმა ბრწყინვალე მცოდნეებმა, როგორებიც იყვნენ ილიი და პეტროვი. ასე რომ, მერწმუნეთ, „შინნაჩეკი“ საგარეო საქმეთა მინისტრები ყოველთვის მრავლად იყვნენ. რაც შეეხება ჩემს პირად გამოცდილებას საქმიანობის იმ დარგში, მე, როგორც რესპუბლიკის ხელმძღვანელიც და როგორც პოლიტბიუროს წევრობის კანდიდატიც, საქმაოდ ვიყავი ინფორმირებული ქვეყნის საგარეო-პოლიტიკურ საქმეებში, ბუნებრივია, მქონდა ჩემი საკუთარი წარმოდგენა, ვუკავშირებდი მათ ჩვენს საშინაო მდგომარეობას. იმ დროს ვფიქრობდი, რომ პერიფერიაში ეს კავშირი უფრო მკაფიოდ ჩანს და სავსებით რეალური განზომილებანი აქვს-მეთქი.

მოსკოვში, ალბათ, ისე მწვავედ არ იგრძნობოდა, რაოდენ გამიჩნაგებელია ქვეყნისათვის დანარჩენ მსოფლიოსთან კონფრონტაცია. ჩემს რესპუბლიკას მან მოუტანა ჩამორჩენა სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებაში, სახსრების, რესურსების გამოდმებული უკმარისობა. პერიფერიაში საზოგადოება უფრო მტკივნეულად და ძლიერად რეაგირებდა ავღანეთის ომზეც, ავღანეთში დაღუპულთა საფლავები იქ, მე ვიტყოდი, გაცილებით უფრო თვალშისაცემი იყო ჯერ კიდევ იმ დროს, როდესაც ამაზე დუმდნენ.

ჩვენ ხელ-ფეხს გვიბორკავდა ცენტრალური უწყებების მოძალება, რომელთა მპაერიული ფილოსოფია — ვუწოდოთ ყველა საგანს თავთავისი სახელი — არარად აგდებდა რესპუბლიკების ძირეულ ინტერესებს. ჩვენ ადგილებზე ვცდილობდით როგორმე გაგვერღვია მანკიერი წრე, ვიწყებდით ექსპერიმენტებს მეურნეობის გაძღოლის სხვადასხვა ფორმების დახანერგად, მაგრამ მაშინვე ჩაგვჩრიდნენ ხოლმე პირში იდეოლოგიურ ალიკასს, და მაინც, იმ პირობებშიც კი რესპუბლიკაში ბევრი რამ გაკეთდა ისეთი, რაც თვით ჩვენი დღევანდელი წარმოდგენების ფონზე გამოიყურება მასშტაბურად, მრავალფეროვნად, მრავლისალმთქმელად, და რაც მთავარია — პრაქტიკულად და თეორიულად სრულიად გამართლებულად.

როგორც ისტორიკოსმა და ფრიად პოლიტიზებული მხარის მკვიდრმა, ვიცოდი, რომ ოდესღაც ჩადენილი ძალადობა ყოველთვის ბუმერანგად უბრუნდება ავისმქნელს: ხალხი ვერ შეუერიგდება იმას, რაც ძალით მოახვიეს თავს, მას ყველაფერი ახსოვს, და ადრე თუ გვიან დასძლევს შიშს და იტყვის თავის სათქმელს. დიდი სპეციალისტობა არ სჭირდებოდა იმის დანახვას, რომ ყველა ეს და მსგავსი დამახინჯება (მაგალითები რამდენიც გნებავთ, იმდენი მაქვს) ძირს უთხრის ქვეყნის უშიშროებას და უსპობს პოზიტიურ პერსპექტივას. მე ვიწამე გარდაქმნა, მისი ფილოსოფია, საგარეო და საშინაო მიზნები. გულახდილად გეტყვით, ვიწამე, როგორც ჩემი ცხოვრების უკანასკნელი შანსი. რაო და დაგიმალოთ, და საგარეო საქმეთა მინისტრის პოსტზე დადგომის წინადადება ჩემთვისაც სრულიად მოულოდნელი იყო, დიდხანს ვიყოყმანე, სანამ დავთანხმდებოდი. მოვიშველიე უამრავი არგუმენტი დანიშვნის წინააღმდეგ, არც ერთი არ გაიზიარეს. იმედი მაქვს, მიხეილ სერგის ძე გორბაჩოვი არ გამინწყენდება, თუ გავიმხელთ ჩვენი მაშინდელი საუბრის ერთ დეტალს. მე ვფიქრობდი, რომ ჩვენისთანა ქვეყნის საგარეო საქმეთა მინისტერი უნდა იყოს რუსეთის მკვიდრი, რუსეთში დაბადებული და გაზრდილი კაცი, ვთხოვეთ პოპულარული პროგრამების წამყვანებს შეეტანათ ამ პროგრამებში „დიპლომატიური სიუჟეტები“. თითქოს უარი არავის არ უთქვამს, დაგვპირდნენ, რომ დაგვირეკავდნენ, შეგვატყობინებდნენ, მაგრამ სიტყვას კონკრეტული საქმე არ მოპყოლია. ავიღოთ თუნდაც უკანასკნელი შემთხვევა. მე მქონდა შეხვედრა და ხანგრძლივი საუბარი „თვალსაზრისის“ წამყვანებთან. ამ ახალგაზრდული პროგრამის ბრიგადას შევთავაზე საბჭოთა დელეგაციასთან ერთად წამოსულიყვნენ ოტაკაში კონფერენციაზე, რომელიც „ღია ცის“ საკითხებს ეძღვნებოდა. ახალგაზრდები დიდი ენთუზიაზმით შეხვდნენ ამ წინადადებას. მაგრამ ორიოდე დღის შემდეგ გვაცნობეს, რომ ასეთი მოგზაურობა აუკრძალეს. ვინ და რატომ, კაცმა არ იცის.

მაგრამ, რაკი სიტყვა საგარეო საქმეთა სამინისტროს საჯაროობაზე ჩამოვარდა, გეტყვით, რომ ჩვენი სამინისტრო უშვებს საინფორმაციო „მაცნეს“. რამდენიმე დღის წინ გამოვიდა ამ ჟურნალის პირველი ნომერი ინგლისურ ენაზეც. დროის მოთხოვნამ სახე უცვალა ჩვენს ძველ ჟურნალსაც „საერთაშორისო ცხოვრება“. ჟურნალში იბეჭდება მწვავე, ხალიკუსიო მასალები. მე მგონია, რომ იგი ახლა გადის საგარეოპოლიტიკური მიმართულების გამოცემთა მსოფლიო დონეზე.

ახლა, რაც შეეხება თქვენი კითხვის მეორე ნაწილს. ჩვენ არ ვყოფთ მსოფლიოსთან დამოკიდებულებას ძნელ და იოლ სექტორებად. სიძნელეები ყველგან არის, ყველგან ჭირს, ოღონდ — სხვადასხვანაირად. სავსებით შესაძლებელია, რომ ზოგიერთებისათვის ადმოსავლეთ ევროპის ამბები მოულოდნელობა იყო. ვფიქრობ, მოულოდნელობის ელემენტს შეიცავდა სინამდვილეში

ქმნა მართლისა...

სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს წევრის, სსრ კავშირის საგარეო საქმეთა მინისტრის ედუარდ შევარდნაძის ინტერვიუ ჟურნალ „ოგონიოკს“

ბლემები ცენტრალური ტელევიზიის ცალკეულ რედაქციებთან. მაგალითად, ჩვენ შევთავაზეთ მოგვეწყო დიპლომატებთან საუბრების ციკლი, ვთხოვეთ პოპულარული პროგრამების წამყვანებს შეეტანათ ამ პროგრამებში „დიპლომატიური სიუჟეტები“. თითქოს უარი არავის არ უთქვამს, დაგვპირდნენ, რომ დაგვირეკავდნენ, შეგვატყობინებდნენ, მაგრამ სიტყვას კონკრეტული საქმე არ მოპყოლია. ავიღოთ თუნდაც უკანასკნელი შემთხვევა. მე მქონდა შეხვედრა და ხანგრძლივი საუბარი „თვალსაზრისის“ წამყვანებთან. ამ ახალგაზრდული პროგრამის ბრიგადას შევთავაზე საბჭოთა დელეგაციასთან ერთად წამოსულიყვნენ ოტაკაში კონფერენციაზე, რომელიც „ღია ცის“ საკითხებს ეძღვნებოდა. ახალგაზრდები დიდი ენთუზიაზმით შეხვდნენ ამ წინადადებას. მაგრამ ორიოდე დღის შემდეგ გვაცნობეს, რომ ასეთი მოგზაურობა აუკრძალეს. ვინ და რატომ, კაცმა არ იცის.

მაგრამ, რაკი სიტყვა საგარეო საქმეთა სამინისტროს საჯაროობაზე ჩამოვარდა, გეტყვით, რომ ჩვენი სამინისტრო უშვებს საინფორმაციო „მაცნეს“. რამდენიმე დღის წინ გამოვიდა ამ ჟურნალის პირველი ნომერი ინგლისურ ენაზეც. დროის მოთხოვნამ სახე უცვალა ჩვენს ძველ ჟურნალსაც „საერთაშორისო ცხოვრება“. ჟურნალში იბეჭდება მწვავე, ხალიკუსიო მასალები. მე მგონია, რომ იგი ახლა გადის საგარეოპოლიტიკური მიმართულების გამოცემთა მსოფლიო დონეზე.

ახლა, რაც შეეხება თქვენი კითხვის მეორე ნაწილს. ჩვენ არ ვყოფთ მსოფლიოსთან დამოკიდებულებას ძნელ და იოლ სექტორებად. სიძნელეები ყველგან არის, ყველგან ჭირს, ოღონდ — სხვადასხვანაირად. სავსებით შესაძლებელია, რომ ზოგიერთებისათვის ადმოსავლეთ ევროპის ამბები მოულოდნელობა იყო. ვფიქრობ, მოულოდნელობის ელემენტს შეიცავდა სინამდვილეში

ქმნა მართლისა...

სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს წევრის, სსრ კავშირის საგარეო საქმეთა მინისტრის ედუარდ შევარდნაძის ინტერვიუ ჟურნალ „ოგონიოკს“

არა ცვლილებათა ზოგადი ხასიათი და მიზანმიმართულება, არამედ მათი ტემპი და სიღრმე. ვიცი, ამბობენ, ვითომ საგარეო საქმეთა სამინისტრო გაოგნებული დარჩაო ამ ანაზდეული ამბების გამო. ეს, უკაცრავად პასუხია, სისულელეა.

— მაშინ, ნება მიბოძეთ ერთი რამ გკითხოთ: ტრადიციულად, „სოცბანაკის“ ქვეყნებში ელჩებად ინიშნებოდნენ არა ეგრეთწოდებული „კარიერიანი დიპლომატები“, არამედ მაღალი დონის პარტიულ-სახელმწიფო აპარატის ყოფილი მუშაკები. ერთთავთვის ეს იყო „ახალი დანიშნული“. როგორც ალექსანდრე ბეკის „ამავე სახელწოდების რომანშია, — შერეხვა, „ახალი“ ადამიანების სახეობა, მეორეთავთვის — თავიანებური ჯილდო, „კომპენსაცია“ ძველი დამსახურებისათვის, პენსიისწინა დასვენება. და თუმცა ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში მიზეზები სხვადასხვა იყო, ამ პრაქტიკაში მაინც შეიმჩნეოდა ერთი ზოგადი ნიშანი: ელჩებად ინიშნებოდნენ და ახლაც ინიშნებიან ერთი „თარგის“, ერთი „ყალიბის“, ერთნაირი ფსიქოლოგიის — ოლქის, მხარის, რესპუბლიკისა თუ უწყების ხელმძღვანელის ფსიქოლოგიის ადამიანები, რომლებიც დაჩვეულნი არიან თავიანთ „სამკვიდროში“ საქმეების შელამაზებას, ზევით საამური ციფრებისა და მოთაფლული ინფორმაციის „გზავნას“, რომელიც არ ასახავს საქმის ჭეშმარიტ მდგომარეობას.

ასეთ „ფეოდალურ“ აზროვნებას წინათაც არ დაუურია ჩვენთვის კარგი დღე, ახლა კი იგი აშკარად ეწინააღმდეგება ახლებურ პოლიტიკურ აზროვნებას, დლიდან ვნებს მას. იმიტომ ხომ არ იყო, რომ ადმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებში ამ ცოტა ხნის წინ დატრიალებული ბობოქარი ამბები ჩვენთვის ესოდენ მოულოდნელი აღმოჩნდა, მეტისმეტად შელამაზებულ, არაობიექტურ ინფორმაციას ვიღებდით ამ ქვეყნებიდან?

— თუ კარგად მახსოვს ბეკის რომანი, მისი გმირი ოხისმოვი გამორჩეული კაცი იყო და თავის ახალ პოსტზეც გამორჩეული ნიჭი და უნარი გამოავლინა. ისეთებს მრავლად ვიცნობთ ჩვენს ელჩთა კორპუსშიც. შემიძლია დაგისახელოთ ბევრი „უკარიერო დიპლომატი“, რომლებიც ჩვენი დიპლომატიის დიდებასა და სიამაყეს შეადგენენ, ისევე როგორც შემიძლია დაგისახელოთ ისინი, ვინც ბალასტად გადაგვექცა. სხვათა შორის, ნებისმიერი ქვეყნის დიპლომატიური სამსახური თავის რიგებში იწვევს ადამიანებს პოლიტიკის, საქმიანი სამყაროს სფეროდან, ხელოვნების მოღვაწეებს, სახელმწიფო აპარატის მუშაკებსა და პარტიულ ფუნქციონერებს. მე ვფიქრობ, ეს ნორმალური პრაქტიკაა. სხვა საქმეა, რა ხალხს მოიზიდავ და როგორ გამოიყენებ.

ისე კი, უნდა გითხრათ, რომ მე წინააღმდეგი ვარ ადამიანებისა და მოვლენებისადმი საშუალოარითმეტიკული, „სიბრტყისმიერი“ მიდგომისა, თუმცა ყოველთვის იმის მოთხრე ვარ, რომ ტენდენცია გამოვლინდეს. იგივე ვლადიმერ ბროვკოვი, რომელმაც ასე მწარედ გადაუჭირა კრიტიკული მათრახი უკანასკნელ პლენუმზე საკუთარ უწყებასაც, პოლონეთში ელჩად მუშაობას შეუდგა ჩვენი საგარეო-პოლიტიკური სამსახურის უმნიშვნელოვანესი რგოლის — საელჩოს გარდაქმნის ზუსტი და ქკვიანური კონცეფციით. მერწმუნეთ, მას არასდროს გამოუგზავნია ცენტრში არაობიექტური, შელამაზებული ინფორმაცია.

ჩვენ, მოსკოვში, გვქონდა რეალური წარმოდგენა პოლონეთში, სხვა მოკავშირე ქვეყნებში მიმდინარე პროცესებზე. ვიცოდით, რა განწყობილება იყო საზოგადოებაში. აბა, საერთოდ როგორ შეიძლება მოიტყუო თავი, როდესაც „სოცბანაკში“ იყო 1953, 1956, 1968 წლები და ბევრი სხვა მრავლისმეტყველი მოვლენა. რა თქმა უნდა, ყველაზე იოლი იქნებოდა ამ ამბები გაგვეტარებინა „იმპერიალიზმის ხრიკების“ რეესტრში და ამოგფარებოდით ამ იდეოლოგიურ სქემას, რათა თავი დაგვეცვა ისტორიაზე, დემოკრატიაზე, ტრადიციებზე, ცხოვრების წესზე, ბოლოს, საღ აზრზე ძალადობით გამოწვეული სახალხო უკმაყოფილებისა და მრისხანების აფეთქებებისაგან. მაგრამ არა მგონია, ვინმეს სჭირდებოდეს იმის შეხსენება, რომ სოციალიზმის ყაბარმული მოდელის უგუნური დანერგვის წინააღმდეგ პროტესტის საყოველთაო-სახალხო მარშების პირველ რიგებში იდგნენ მუშები — გემთმშენებლები, მაღაროელები, როგორც ეს პოლონეთში იყო. განა ჩვენ არ ვიცოდით, რომ გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის მოსახლეობა უკვე დიდი ხანია „ბას აძლევდა ფეხით“ გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკისაკენ? საელჩო გვიგზავნიდა ზუსტ ციფრებს. განა საიდუმლოდ დარჩა ბერლინის კედლის გადალახვის მრავალი ცდა, რომელთაგან ბევრი სიკვდილით დამთავრდა? არა, და ეს ჩვენ ვიცოდით. სამწუხაროდ, ყალბად გაგებული იდეოლოგიური პოსტულატები გზას უღობავდნენ ასეთ ინფორმაციას ჩვენს გაზეთებში, ტელევიზიასა და რადიოში. ჩვენ არ ვეუბნებოდით ჩვენს ხალხს ამას. თავისთავად იგულისხმებოდა, რომ ჩვენი ურთიერთობის დომინანტა — ეს არის პარტიული ურთიერთობა, იგი კი, როგორც წესი, ელიტის ვიწრო წრეს მოიცავდა. ვერც ერთი ელჩი, თუ, რა თქმა უნდა, თავისი კარიერა არ მობეზრდებოდა, ვერ გაბედავდა დაემყარებინა კავშირი კანონგარეშე დაყენებულ ოპოზიციასთან, შეესწავლა მისი განწყობიდები და მიზანდასახულობანი, მხარში ამოსდგომოდა მას. სხვათა შორის, ოპოზიციასთან კონტაქტებში ასეთი თავშეკავება ნორმალური საერთაშორისო პრაქტიკაა, და ნაკლებად მეგულება ქვეყნები, რომელთა დიპლომატები აქ არსებული ტაბუს დარღვევას მოინდომებდნენ.

საგარეო საქმეთა სამინისტროს ცენტრალურ აპარატში ჩემს კოლეგებს შორის მრავლად არიან ადმოსავლეთ ევროპის ქვეყნების საელჩოთა ყოფილი მუშაკები. ჯერ კიდევ ხუთი, რვა წლის წინ გზავნიდნენ ისინი ცენტრში დეპეშებს, სადაც მიუკიბ-მოუკიბავად ამტკიცებდნენ: ამ ქვეყნებში ჩვენი ჯარების ყოფნამ შეიძლება პრობლემები შეგვიქმნაო. მაგრამ ვაი რომ, ამ გაფრთხილებებზე არ რეაგირებდნენ, რაც, თავადაც მიხვდებით, სავსებით კანონზომიერია: ჩვენ ყველანი ისეთნი ვართ, როგორადაც გვაქვია დრომ. ამიტომ, მოდით, კონკრეტულად ვილაპარაკოთ კონკრეტულ ადამიანებზე. ყველას ნუ მოვაქცევთ ერთ ტაფაში, ნუ მოვიქიბინთ პარტიულ-სახელმწიფო აპარატით უკმაყოფილების ჩვენთვის ყველაზე ხელსაყრელ ვარიანტებს, ნუ დავფუძნებთ ცალცალ ცეცებით ძეგნის განტევების ვაცს. ეს ჩვენი ძველია და რნილში გამჯდარი სავალალო ტრადიცია ხელს გვიშლის ვხედავდეთ ნამდვილ მიზეზობრივ-შედეგობრივ კავშირს, იგი ამუქებს სინამდვილის ისტორიულად ობიექტურ სურათს.

— ჩვენი მკითხველების უმრავლესობა, დარწმუნებული ვარ, ისეთივე აზრს ადგას, როგორც თქვენ....

— უკაცრავად, მაგრამ მე სულ არ მიგულისხმია ისინი. მე ვუპასუხებ იმათ, ვინც ახლა გაკკვირვის: „როგორ, რატომ დაუშვეთ“?. რა დავუშვეთ? რას ვგმობ-ვაზობენ? რა მეთოდებს? ისევ დავიწყოთ სხვათა საშინაო საქმეებში ჩარევა? ძალით მოვახვიოთ თავს ჩვენთვის ხელსაყრელი ხელმძღვანელები? თვით ასეთი კითხვის დაყენება შეიცავს ისევ და ისევ ოგივე იმპერიულ მენტალიტეტს — უფლება გვაქვს ვუკარნახოთ, ვუბრძანოთ, დავავალოთო!

— თქვენ, ბუნებრივია, თქვენი უწყების პატრიოტი ხართ...

— მერწმუნეთ, მე არავის არ ვიცავ. უწონარეს ყოვლისა, არ ვიცავ საკუთარ თავს. „სოცბანაკის“ რღვევის ბრალეულთა“ შორის ახლა მეც მასანელებენ. არ დაგიმალავთ, და გულს მტკივნს ამის მოსმენა. მაგრამ იმ მიზეზით კი არა, რომელსაც ჩემი „ბრალდებენლნი“ გულისხმობენ. გულსატკივნი და გულდასაწყვეტი ის არის, რომ ამგვარი ბრალდებები არ ითვალისწინებენ ობიექტურ რეალობებს, უწონარეს ყოველსა, საბჭოურ რეალობებს. უგულებელყოფენ თანამედროვე პირობებში ჩვენი „უშიშროების ადეკვატურ მოთხოვნებს, უშიშროებისა, რომელიც მარადიულად ვერ მოებღაუჭება ძალის მუქარას. გულსატკივნი და გულდასაწყვეტია ის, რომ არ გაუგიათ თუ ვერ გაუგიათ ეს, სურთ იცხოვრონ და იმოქმედონ ძველი კრიტერიუმითა და ნორმებით, გარდაქმნის საზიანოდ, იქნებ „ბრალმდებელნი“ კარგად დაუფიქრდნენ, რომ არა სხვებმა, არამედ თავად მათ დაიჩქარეს „სოცბანაკის“ რღვევა. დაიჩქარეს თავიანთი იდეოლოგიური კონსერვატიზმით, თავიანთი უნდობლობით გაეგოთ სხვა ხალხის სატკივარი, თავიანთი მანიით — აცხოვრონ სხვა თავიანთი ცხოვრებითა და თავიანთი წარმოდგენებით, ხედავდნენ სუვერენულ სახელმწიფოებში „ბუფერს“, როგორც ჩვენმა ერთმა „ეშმაკინტმა ინტერნაციონალისტმა“ თქვა.

— დაწვრილებით ხომ ვერ განმარტავდით...

— კეთილი. ცენტრალური და ადმოსავლეთი ევროპის ქვეყნების ბოლოდროინდელი ამბების მრავალგვარ განმარტებათა შორის არის ერთი ასეთი, ჩემი აზრით, არცთუ უნიადაგო ინფორმაციის ტალღა აუბერთა შიშმა, ვაითუ საბჭოთა გარდაქმნა ჩაიშალოსო. ჩაიშალოს არა თავისით, არამედ მას გააჩერებენ და ყველაფერი დაიკავებს თავ-თავის ადგილს, მათ შორის, წინანდელი დოქტრინები და წესები. ეს იყო შიში, რომ ამ ქვეყნებში სამარადჟამოდ დარჩება ჩვენი ჯარი, და შეიარაღება, სხვათა ყწავლების, ჭკუის დარიგების, საშინაო საქმეებში ჩარევის ტრადიცია, გაგრძელდება ამ სახელმწიფოთა ეკონომიკის გაძღოლა გაჩანაგებისა და დაღუპვის უფსკრულისაკენ საბოლოოდ სახელგატეხილი „ცოსოციალიზმის“ გზით.

დამეთანხმებით, ეს გზა არ შეესაბამებოდა ჩვენს ინტერესებს, ჩვენი უშიშროების ინტერესებს. პირიქით, ღრმად ვარ დარწმუნებული, რომ ჩვენს ინტერესებს შეესაბამება სიტუაცია, როდესაც საბჭოთა კავშირს მეზობლად ჰყავს თავისუფალი, დემოკრატიული, აყვავებული სახელმწიფოები, რომელთა კარი ღია როგორც დასავლეთის, ისე აღმოსავლეთისათვის, და არა ის სიტუაცია, როდესაც ჩვენს ირგვლივ ხელოვნურად იქმნება ფრიად საეჭვო და უდღეური რეჟიმების „სანიტარიული კორდონი“. ჩვენს ინტერესებს შეესაბამება ამ ქვეყნებში მიმდინარე საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გარდაქმნების დემოკრატიული ხასიათი, და არა თავისსა და სხვის ხიშტებს ამოფარებული ძალაუფლების შენარჩუნება.

— ამასთან დაკავშირებით ყველას გვაფიქრებს გერმანიის გაერთიანების საკითხი. ჩვენ, რა თქმა უნდა, გვესმის, რომ თვითგამორკვევის უფლება უნივერსალურია, და გერმანელი ერი გამონაკლისი ვერ იქნება. მაგრამ მეორე მხრივ, ამ გაგების გარდა, გონიერების არგუმენტების გარდა, არსებობს კიდევ ხსოვნა. ისტორიული ხსოვნა, გრძნობების ხსოვნა. იგი განსაკუთრებით ღრმაა ჩვენს ხალხში. აი, ახლა ამაზე გვსაუბრებით, და თვალწინ მიდგას ბისმგებლობას გერმანიის საკითხის გადაწყვეტისათვის. შეიძლება მივაგნოთ ჰელსინკის პროცესთან გერმანიის ერთიანობისაკენ მოძრაობის სინქრონიზაციის გზით და განსაკუთრებით ევროპის კოლექტიური უშიშროების სტრუქტურების ფორმირების მეშვეობით. ამის თაობაზე არსებობს საკმაოდ ფართო საერთაშორისო თანხმობა. იმასაც დავძენ, რომ საბჭოთა ხელმძღვანელობას განზრახული აქვს გარკვეული ხნის შემდეგ გამოთქვას თავისი პრინციპული შეხედულებანი ყველა პრობლემაზე, რომლებიც გერმანიის ერთიანობასთან არის დაკავშირებული.

— მინდა, კვლავ დავუბრუნდეთ ჩვენს საშინაო საქმეებს, უფრო ზუსტად, იმ საკითხს, თუ რა გავლენას ახდენს ჩვენს საერთაშორისო მდგომარეობაზე, რა საგარეო-პოლიტიკურ შედეგებს იწვევს ქვეყანაში გაბშირებული ეროვნებათშორისი კონფლიქტები, სხვადასხვაგვარი ცენტრდაწოლილი მოხწრაფებანი, ზოგიერთი რეგიონის განცალკევების მოწოდებები, გაფიცვები, არეულობა...

— სამწუხაროდ, ყოველივე ეს ვნებას აყენებს ჩვენი სახელმწიფოს საერთაშორისო პოზიციებს. საბჭოთა კავშირი ხომ თანამედროვე მსოფლიოს სტაბილურობის ერთ-ერთი ბურჯია. ჩვენ გვაზანზარებს, მაშასადამე აზანზარებს დანარჩენ მსოფლიოსაც. ვიცი: ზოგიერთები ამბობენ, რა დროს დანარჩენებია, ჩვენს საკუთარ საქმეს მიეხედოთო. ეს შეუძლია თქვას მხოლოდ იმან, ვისაც არავითარი წარმოდგენა არა აქვს დღევანდელ საშიშროებათა და გამოწვევათა ხასიათზე. მსოფლიოში უკვე აღარ არის „არაჩვენი“ პრობლემები. ყველა პრობლემა შეიძლება მხოლოდ გაერთიანებული ძალისხმევით გადაიჭრას. სწორედ აქედან მომდინარეობს ინტერვენციისა და ინტერნაციონალიზაციის ტენდენცია. აქედან მომდინარეობს საჩვენო იმპერატივიც. ეს არის მოძველია, ჯეროვნად არ შეიფასო ჩვენი საქმიანობის ეკონომიკური ეფექტი. ქვეყანას დღესაც რომ კონვეიერულად ეწარმოებინა — საშუალო სიმაღლის რაკეტები, რეალურად რომ არ შეგვემცირებინა არმია, რომ არ მოგვეხსნა შეიარაღებიდან ათი ათასი ტანკი, 800 საბრძოლო თვითმფრინავი, ვინ მოთვლის, რამდენი მილიარდი მახეთი დასჭირდებოდა ამას?! კონფრონტაცია გვაიძულებდა გაგვეძლიერებინა სამხედრო ყოფნა ევროპაში. ახლა კი, პირიქით, გამოგვაყავს ჩვენი საკმაოდ დიდი კონტინგენტი ჩეხოსლოვაკიიდან, უნგრეთიდან, მონღოლეთიდან, ყოველივე ეს ხომ მეურნეობისათვის დახოგილი სახსრებია. ანდა, იქნებ ეფიქრა რომ ეყოფილიყავით უწინდებურად გვეძლიერებინა ჩვენი შეიარაღება საბჭოთა კავშირ-ჩინეთის საზღვრის გაყოლებით — 7,5 ათას კილომეტრზე? — რა დაგვიჯდებოდა ეს კონფრონტაცია? ვინ ძოთვალოს ეს ათობით მილიარდები? ანდა, ავღანეთიდან რომ არ წამოვსულიყავით? ეს, ასე ვთქვათ, კამპანია, 60 მილიარდი მახეთი დაგვიჯდა, შეაჯამეთ ყოველივე. ბოდა, რამდენ უმაქნის პროგრამას ვამცირებთ და კიდევ რამდენს შევამცირებთ ამერიკელებთან შეთანხმების შემდეგ? ახლა ჩვენ არ ვიწარმოებთ ქიმიურ იარაღს; ეს-ეს ხომ უზარმაზარი ფული. ყველა ამ ღონისძიებამ საშუალება მოგვცა სამხედრო ლაბორატორიები და საწარმოები მშვიდობიან მიზნებზე გადაგვეყვანა. სამწუხაროდ, ქვეყანა არ აღმოჩნდა მზად კონვერსიისათვის, იმიტომ, რომ ბევრს უბრალოდ არ სჯეროდა, რომ ჩვენ შეგვძლებდით დაგვედო ეს შეთანხმებანი. მაგრამ ეს — ახლა. ზვალ-ზეგ ყოფილი სამხედრო საწარმოები, რომლებიც ყველაზე მოწინავე ტექნიკით, არიან აღჭურვილნი, სამხედრო მეურნეობის სასიკეთოდ ამუშავდებიან. ასე რომ, ეკონომიკა ბედი მე არ მაშინებს. სიძნელეებს გვაქვს, მაგრამ უკვე გამოიკვეთა დადებითი ტენდენციებიც, ახლა მთავარია ისინი შეუქცევადი გახაოოთ, და ამას შეგძლებთ, ეჭვი არ მეპარება.**

მე უფრო მეტად მაწუხებს აქციოციების აფეთქება, რაოდაც მეურეგებლობა ეროვნებათშორის ურთიერთობაში, აღვირახსნილი დემაგოგია, რომელიც უაღრესად სამიშია ამ რთულ დროში. სწორედ ამიტომ მიმაჩნია, რომ ჩვენ უნდა დავარწმუნოთ ყველა სახალხო დეპუტატი, მთელი ხალხი, რომ ქვეყანას სჭირდება დიდი უფლებამოსილებით აღჭურვილი პრეზიდენტი, რომელიც დემოკრატიულ ინსტიტუტებს დაეყრდნობა.

— და მაშინ უკმაყოფილების მთელი ქარცეცხლი პრეზიდენტს დაეცხუდება თავს. იმიხათვის, რომ არ არის ხორცი, არ არის ფეხსაცმელი, არ არის წინდა...

— ეს არაფერი. ქარცეცხლი არც ახლა აკლია. და ვერავის ვერ დააჯერებ, რომ, დავუშვათ, რაღაც შევარდნაძის ბრალია. კიდევ რაღაც — მასლიუკოვისა და ასე შემდეგ. ყველაფერი — ავიც და კარგიც გორბაჩოვს ეწერმოდეს. მაგრამ მე ვიცი. იგი ვეკაცი კაცია, გამბედავი, პასუხისმგებლობისა აო ეშინია. სამაგიეროდ, ბოლითხეც მაკარი იცის. დარწმუნებული ვარ, ჩვენ გვჭირდება ძლიერი პრეზიდენტის ხელისუფლება და პოლიტიკური პლურალიზმი.

— ამაში მართლაც ვერ შეგვდავებათ კაცი. მაგრამ უყურეთ, ეი, ამ პლურალიზმს! ჩვენებური „რუსეთული“, შესრულებით და გული გტკივა, გტკივა კი არადა, გოლნდები. ახლანდელი პლურალისტების — მემარცხენეების, მემარკვენეების, ცენტრისტების, ერთი სიტყვით, ყოველი ჩვენგანის — საკარელი სიტყვაა „ძირს“. თუმცა, კაცმა რომ თქვას, ეს ლოზუნგი ხელისუფალთა შორისაც დიდ პატივცემა. საკმარისია, რაღაც ისე გაკეთდეს, როგორც ადრე არ ყოფილა, როგორც მიჩვეული ვარ, და მაშინვე გაისმის: „ძირს!“.

ვერა და ვერ გვახწავლა ჭკუა ჩვენმა ისტორიამ. ვერც დროით დაშორებულმა და ვერც ხრულიად ახლამა, რომლის მომსწრენიც ყველანი გავხდით სულ რამდენიმე თვის, ის კი არა, სულ რამდენიმე დღის წინ.

არადა, თითქოს სუმგაითის ტრაგედიას ყველასთვის უნდა აეხილა თვალი. საქმეში ხარ? არ დაახანეს ყარაბახის, თბილისის, ფერღანის, დუშანბეს, ბაკოს ამბებმა. ერთი მეორეზე შეშფოთებულ ამბებმა. და მათ ყველგან თან ხდევდა ჩვენი ოდინდელი წუწალა, სენი, უბედურება — ნაგვიანევი უზუსტო ინფორმაცია, აშკარა სიცრუე, ფაქტების გაყალბება. და ყოველივე ეს ხდებოდა ოდანაშაულოდ დაღუპულთა წინაშე, როდესაც ტყეულის თქმა და სიმართლის დამალვა ყველაზე მძიმე ცოდვაა.

**მაპატიეთ, ბატონო ედუარდ, მაგრამ გავკადნიერდები და მაინც დაგისვამთ კითხვებს, რომლებიც შეიძლება მაინც და მაინც არ გესიამოვნოთ, ვინა

(დასასრული)

ბატონო ედუარდ, თავის დროზე თქვენ საქართველოში მუშაობდით კომკავშირში, ბუკავთან შიგნით საქმეთა მინისტრის, რუსანგან საქმეთა კომპარტიის თბილისის საქალაქო კომიტეტისა და ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივნის პოსტები. 9 აპრილის ტრაგედიის შემდეგ თბილისში ჩამოგზავნილი როგორც ქვეყნის უმაღლესი ხელმძღვანელობის წევრი. მე მგონია, რომ ყოველივე ეს შესაძლებლობას გაძლევთ თქვენ უფრო ღრმად და არგუმენტირებულად განსჯოთ ამ მოვლენებზე, ვიდრე ვინმე სხვამ. მაინც რა ოსტატ ფიქრობდა? რატომ მოხდა? შეიძლებოდა ყველაფერი სხვაგვარად ყოფილიყო? როგორ მოიქცეოდით პირადად თქვენ საქართველოს ხელმძღვანელობაში რომ ყოფილიყავით ამ ავადმყოფობის ფონზე?

— ჩემი პირადი აზრი მე უკვე გამოვთქვი საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პლენუმზე გასული წლის 14 აპრილს. გამოვთქვი მიტინგებსა და შეხვედრებზე, თბილისში რომ მიმდინარეობდა იმავე აპრილის დღეებში. მე მტკიცედ დავუმე დემონსტრანტთა წინააღმდეგ მიმართული დამსჯელი აქციისა. მე მესაუბრენენ სსრ კავშირის სახალხო დეპუტატთა ყრილობის კომისიის წევრები, რომელსაც სსრ კავშირის სახალხო დეპუტატი სობჩაკი მეთაურობდა. კომისიის დასკვნებს მე სავსებით ვეთანხმები, ვინაიდან ეს არის ღრმა, პროფესიული და, რაც მთავარია, ობიექტური დასკვნები. შემიძლია კიდევ ერთხელ გავიმეორო ის, რაც უკვე ვთქვი: თუკი არავითარი საფრთხე არ ემუქრება მოქალაქეთა სიცოცხლეს, ჯანმრთელობასა და ღირსებას, თუკი მიტინგები და მსვლელობანი არ სცილდება კანონის ფარგლებს, მაშინ უნდა იმოქმედოს სწორედ კანონის ფარგლებში და მხოლოდ და მხოლოდ პოლიტიკური საშუალებებით. მით უმეტეს, გმართებს იმოქმედო პოლიტიკური საშუალებებით, როდესაც მომიტინგითა მნიშვნელოვან ნაწილს ქალები და ბავშვები შეადგენენ.

მე შემთხვევით როდი ვეუბები ამ საკითხს. 1989 წლის აპრილამდე კარგა ხნით ადრე, ჯერ კიდევ 1988 წლის ნოემბერში სიტუაცია თბილისში ნაკლებადაბული როდი იყო. მაშინ რამდენიმე ასეული ახალგაზრდა შიმშილობდა მთავრობის სახლის საფეხურებზე და პროტესტს აცხადებდა კონსტიტუციის შემოთავაზებული მთელი რიგი შესწორებების წინააღმდეგ, რომლებიც, მათი აზრით, ზღუდავდა რესპუბლიკის სუვერენიტეტს. დღედაღამ მიმდინარეობდა მთავარათასიანი მიტინგები. მოშიმშილეთა და მომიტინგეთა მხარეზე იყო საყოველთაო თანაგრძნობა. და საკმარისი იყო მცირედი ნაპერწკალი, რომ მასა აფეთქებულიყო.

ისე მოხდა, რომ იმ დღეებში თბილისში არ იყო სახელმწიფო კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი. მოვლენები რომ აზვირთდა — ეს კარგად მახსოვს, — მეხეიშო სერგის ძე გორბაჩოვმა დამირეკა. ღამის ორი საათი იყო. მან მითხრა, რომ ძალზე შეშფოთებულია სიტუაციის განვითარებით და მთხოვა, გადამეცა მისი მომართვა მომიტინგეთა, მთელი ქართველი ხალხის, რესპუბლიკის ინტელიგენციისა და ახალგაზრდობისადმი. ამასთან, ხაზგასმით აღნიშნა, ხალხმა უნდა იცოდეს, კონსტიტუციის შესწორებათა დახვეწისას მის ყველა გონივრულ მოთხოვნას გავითვალისწინებთო.

მაშინვე დავუკავშირდი საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მაშინდელ მდივანს ნუგზარ ფოფხაძეს — მას შეუძლია ეს დამოდასტუროს — და გადავეცი მეხეიშო სერგის ძის დანაბარები. მოსკოვიდან მიღებულ მომართვას გაეცნით შეხვდნენ. მან გასკრა, და ვითარება თანდათან განმიუხტა. საგანგებოდ ვუსვამ ხაზს ამ გარემოებას, ვინაიდან ფაქტების მიუხედავად, გორბაჩოვის ყველა მითითებისა და მის მიერ შემოთავაზებული მეთოდების მიუხედავად, ახლა ვ�აც წამოტიტვიტვივ 9 აპრილის წინ თბილისში ჯარების შეყვანის გარემოებათა საკითხი, აგრეთვე ქვეყნის უმაღლესი ხელმძღვანელობის მიერ ამ გადაწყვეტილების სანქციონირების საკითხი. თანაც, უწინარეს ყოვლისა, ბრალს სდებენ ცენტრალური კომიტეტის ჯენერალურ მდივანს.

თუ სპორტულ ტერმინოლოგიას ვიხმართ, მე ჯენერალი თამაშის მომხრე ვარ და არ მიყვარს კინკლაობა. იგი ხელს უშლის საქმეს. მაგრამ როდესაც საქმე ეხება შეშმარიტებას, აქ უკვე უნდა დაიგეწყო ყოველგვარი ჯენერალი მოსაზრებები, ვითომ დარაზმულობის არგუმენტები. მოგეხსენებათ, ქმნა მართლისაო...

7 აპრილს, ჯვიან საღამოს საბჭოთა დელეგაცია, რომელსაც მ. ს. გორბაჩოვი მეთაურობდა,— დელეგაციის შემადგენლობაში მეც გახლდით, — მოსკოვს დაბრუნდა დიდ ბრიტანეთში ოფიციალური ვიზიტის შემდეგ. ინოპოორტში გაემართა შეხვედრა, რომელიც ასეთ შემთხვევებში ჩვეულებრივ. ეწყობა ხოლმე. მიხეილ სერგის ძე დაახლოებით ნახევარ საათს უამბობდა დამხვდურთ ლონდონში გამართული მოლაპარაკების შედეგების შესახებ. შემდეგ, თუ მეხსიერება არ მღალატობს, ნიკოლოზ რიჟკოვმა ჯაგვაცნო ინფორმაცია ამ რეგიონების ვითარების შესახებ, სადაც გაფიცვების გამო ძალზე მწვავე სიტუაცია შექმნილიყო. იყო სხვა ინფორმაციაც, მათ შორის, საქართველოს შესახებ. ითქვა, რომ იქ მასობრივი მიტინგები მიმდინარეობს და რომ რესპუბლიკის ხელმძღვანელობამ რამდენჯერმე ითხოვა დახმარება წესრიგის დასამყარებლად.

ჩვენ გვითხრეს, რომ ღილით სკკპ ცენტრალურ კომიტეტში გაემართათ თათბირი, რომელზე მიეღოთ ყველა საჭირო გადაწყვეტილება, კერძოდ, გადაწყვეტილება იმის შესახებაც, რომ სომხეთიდან საქართველოში დაებრუნებინათ შინაგანი ჯარების ქვეგანაყოფები, რომლებიც მუდამ თბილისშია დისლოცირებული. ითქვა აგრეთვე, რომ იქ უკვე ჩავიდნენ თავდაცვის მინისტრის პირველი მოადგილე და შინაგან საქმეთა მინისტრის მოადგილე. 7 აპრილს ცენტრალურ კომიტეტში თათბირის გამართვის ფაქტი და მისი დღის წესრიგი დეპუტატთა გამოძიებამ დაადგინა. სხვათა შორის, კომისიის დასკვნები ამ თათბირის შესახებ ყრილობის სხდომაზე წაიკითხეს და მაშინ ისინი არავის დაუყენებია ეჭვქვეშ. იქვე, აეროპორტში, მიხეილ სერგის ძემ კატეგორიულად მოითხოვა, რა სიტუაციაც უნდა შეიქმნას, იგი მხოლოდ და მხოლოდ პოლიტიკური საშუალებებით უნდა განმუხტოთო.

შემდეგ მომიბრუნდა და მითხრა: კარგად მესმის, ყველანი დაღლილები ვართ, მაგრამ საჭიროა მოვეთათბიროთ ქართველ ამხანაგებს, და თუ საჭიროდ მიიჩნევენ, მაშინ თქვენ და გ. პ. რაზუმოვსკი თბილისში უნდა გაფრინდეთო. დაეურეკე ჯუმბერ პატიაშვილს. მასთან საუბრის შემდეგ ჩვენი გამგზავრება მიზანშეუწონლად იქნა მიჩნეული.

მეორე ღილას თბილისიდან მივიღეთ დეპეშა — როგორც იცით, იგი ყრილობაზე წაიკითხეს, — რომელმაც დაადასტურა, რომ ქალაქში ვითარება კონტროლს არის დაქვემდებარებული, და ამიტომ უმაღლესი ხელმძღვანელობის წარმომადგენელთა ჩამოსვლა მიზანშეუწონელია. ვიფიქრე, ალბათ, ქართველ ამხანაგებს ეშინიათ, ვაითუ პოლიტბიუროს წევრის ჩამოსვლამ ქალაქის მოსახლეობის აურაზღაბა მიიპყროს და სიტუაცია კიდევ უფრო მეტად გაამაფოროს, უმართავი გახადოსო.

და აი, 9 აპრილს ღილაადრიან დამირეკა მიხეილ სერგის ძემ. მეკითხება:

— რა მოხდა თბილისში? ეს-ეს არის მივიღე ინფორმაცია. იუწყებიან, რომ ჯარი იყო დემონსტრაცია, არიან დაშავებულნი.

— მეც ახლახან დამირეკა მორიგემ და იგივე ამბავი მითხრა. შეეცადები დაუყოვნებლივ გავერკვე...

ცოტა ხნის შემდეგ მ. ს. გორბაჩოვმა მიიღო გადაწყვეტილება, რომ მე და გ. პ. რაზუმოვსკი სასწრაფოდ გავფრენილიყავით თბილისში და რაიმე უნდა დაგვჯდომოდა, მიგვეღწია სიტუაციის სტაბილიზაციისათვის.

თბილისში ყოფნისას მე და გ. პ. რაზუმოვსკის მუდმივი კავშირი გვქონდა მ. ს. გორბაჩოვთან, ვუთანხმებდით მას ყოველგვარ მოქმედებას, ვითარების ნორმალიზაციისა და კომენდანტის საათის გაუქმებისათვის, ისევე როგორც ორგანიზაციული ხასიათის სხვა ღონისძიებებს, რომლებიც მაშინ განხორციელდა. ყველაფერზე ვიღებდით მიხეილ სერგის ძის თანხმობას, გვქონდა მისი სრული მხარდაჭერა. აი, როგორ იყო ყველაფერი. სწორედ ამიტომ, სრული პასუხისმგებლობით ვამბობ, რომ ჩვენი სახელმწიფოს მეთაურს არავითარი დამოკიდებულება არ ჰქონია გადაწყვეტილებასთან თბილისში ჯარის ქვეგანაყოფების გადასროლის შესახებ, რომ აღარა ვთქვათ დემონსტრაციის გასარეკად ძალის გამოყენებაზე.

— თქვენ რომ ქართველი ხელმძღვანელების ადგილას ყოფილიყავით, როგორ გგონიათ, სხვაგვარად წარიმართებოდა მოვლენები, თუ მიიღწევდა ისეთ წერტილს, როდესაც სიტუაცია უმართავი ხდება ხოლმე?

— აბა, რა გითხრათ, ვინ იცის, როგორ განვითარდებოდა მოვლენები, მაგრამ ერთი რამ შემიძლია სრულიად გარკვევით ვთქვა: მე და რაზუმოვსკი იქ რომ ყოფილიყავით, მაშინ მოედანზე, ხალხთან გავიდოდით.

— მას შემდგეგაც კი, რაც ჯარების გამოყენების გადაწყვეტილება მიიღეს?

— მას შემდეგაც კი. ტანკებითაც რომ გავეკრიფეთ...

— მაშ, რატომ არ გავიდნენ ადგილობრივი ხელმძღვანელები? შეშინდნენ?

— ვერ ვიტყვი. შეშინდნენ-მეთქი. მე ვიცნობ ბევრ მათგანს — თქვენ, მიყვარს საქართველო, მიყვარს ეს მწყა-წყალი, და ძვირად მოღირს ყოველი თქვენგანის სიცოცხლე. მაგრამ 10 თუ 30 წუთის შემდეგ მოედანზე ჯარი უნდა შემოვიყვანო. ამიტომ მოგმართავთ, გემუდარებით: დაიშალეთო! აი, მე პირველი ვტოვებ ამ მოედანს, თქვენც გთხოვთ ჩემსავით მოიქცეთ“.

დარწმუნებული ვარ, ასე რომ მოქცეულიყო, ხალხი დაუჯერებდა. უბედურება ის არის, რომ როდესაც და ზოგიერთი სხვა ამხანაგიც სულ სხვაგვარად უყურებენ ასეთ რამეებს. უბედურება ის არის, რომ ისინი არ ჩქარობენ გარდაიქმნან. წინათ, მეფის დროს, საქართველოში იყვნენ მეფისნაცვალნი, რუსეთის იმპერატორის მეფისნაცვალნი. ვინ არ ყოფილა. ცუდებიც იყვნენ. მაგრამ იყო გრაფი ილარიონ ვორონცოვ-დაშკოვი, რომელმაც კავკასიაში ყოფნის ათი წლის მანძილზე უაღრესად თბილი ურთიერთობა დამყარა ქართველ ინტელიგენციასთან, ხალხთან. იგი საკუთარი ფულით ინახავდა ათობით სტუდენტს, გაგზავნა ისინი ევროპისა და რუსეთის საუკეთესო სასწავლებლებში, და როდესაც ეს ახალგაზრდები სამშობლოში დაბრუნდნენ, ძალზე ბევრი მეცნიერული სკოლის ფუძემდებლები გახდნენ. ასეთი იყო ეს გრაფი ვორონცოვი, მეფისნაცვალი. ჩვენიანებს შორისაც იყვნენ საუცხოო ოლქის სარდლები. მაგალითად, მარშალი როკოსოვსკი. როდესაც იგი საქართველოში ჩამოვიდა, სულ ექვს თვეში, რაც აქ სარდლად იყო, ყველას შეაყვარა თავი. როდესაც რუსთაველის პროსპექტზე ამბავი მითხრეს მეცნიერებათა აკადემიაში გამართულ შეხვედრაზე. ისევ ყველაფერს უარყოფენ, მათ შორის სამხედრო პროკურორიც უარყოფს... მხოლოდ მესამე დღეს გაიხსენა. ესმოდათ და მაინც ცრუობდნენ. ეს შემზარავია.

მე ვხედებოდი ლიტერატურისა და ხელოვნების ძალოვანებს, მოვდექი არაფორმალებიც, და ყველა ერთხმად მეკითხება: „როგორ არის ქიმიის საქმე?“. მე უარვყოფ. მათ არ სჯერათ ჩემი. მეუბნებიან: „თქვენ იმ მკვლელებთან პირი შეკარითო. ჩვენ ყველამ ვიცით, რამდენი მოწამლული კაცი წევს საავადმყოფოებში. ყოველივე ამას ექიმები ადასტურებენ, ექსპერტიზა ადასტურებს, შენ კი უარყოფ. აბა, რა დაგეჯერება ამის შემდეგ? არავისი არ გეჯერა. დაე ჩამოვიდნენ ევროპიელებულ ერების ორგანიზაციისა და წითელი ჯვრის ექსპერტები. ჩვენ სხვებისა უკვე აღარ გეჯერაო.“ და ამას მეუბნებოდა მე ჩემი ხალხი...

— მართლაც, რა დღეში ჩაუგდიხართ...

— და კიდევ ერთი შეცდომა. ამ დანაშაულის სისხლისსამართლებრივი გამოძიება სამხედრო პროკურატურისათვის არ უნდა დაევალებინათ. როგორც სამხედრო პროკურორი, ამხანაგი კატუსევი ობიექტური ვერ დარჩება...

— მშობლიური თავდაცვის სამინისტრო არ დაანებებს...

— რა თქმა უნდა. გენდა-არგენდა, და უწყვეტრივი ინტერესები გაიძულებენ ილაპარაკო ფაქტების საწინააღმდეგოდ. ისე კი არმია აქ არაფერ შუაშია. მე ვთქვი ეს მაშინაც, როდესაც თბილისში გამოვედი. მით უმეტეს, რომ ერთადერთი კაცი, ვინც ბოლომდე ეწინააღმდეგებოდა ჯარის გამოყენებას, ეს იყო როდიონოვი.

საერთოდ ჩემი პრინციპული აზრი ასეთია. არმიის ავტორიტეტს უნდა გაუფრთხილდე. ყოველგვარ ვითარებაში. არ უნდა დაუშვა ისეთი მდგომარეობა, რომ მან აკეთოს საქმე, რომელიც სხვისი საკეთებელია. მით უმეტეს თავზე საყრელად აქვს თავისი ამოცანები. და ჩვენ ყველაფერი უნდა ვიღონოთ, რათა განვამტკიცოდ იგი, პატივი ვცეთ იმათ, ვინც სამშობლოს სადარაჯოზე დგას. ჯარს აქვს და უნდა ჰქონდეს ერთადერთი მისია დაიცვას მამული. ჯარს არ ეკისრება პასუხისმგებლობა საქართველოს ტრაგედიისათვის.

ახლა კი ზოგ-ზოგებმა ამ ტრაგედიის დაბრალება მოუნდომეს ბენერალურ მდივანს. ცდილობენ რადაც უნდა დაუჭდეთ გარიონ იგი ამ საქმეში. ეს მით უფრო ამაზრზენი ჩანაფიქრია, რომ დღესდღეობით თვით საქართველოს რესპუბლიკაში რთული სიტუაციაა შექმნილი. ეს ბევრი რამით შეიძლება აიხსნას. თავს არ შეგაწყენთ დეტალებით, უბრალოდ ვაღიაროთ ეს როგორც ფაქტი. და მით უმეტეს უკადრისია ასეთ რთულ დროს გაამძაფრო ვნებები.

— თუ ჩადიხართ ხოლმე თქვენს სამშობლოში?

— სულ ბოლოს, რაც მოსკოვში გადმოვედი, ერთად ერთჯერ — მამათში ვიყავი 1986 წელს. სულ ნახევარი საათით შევიარე, გავედი ჩემიანების საფლავზე, გადავეხვიე იქ დარჩენილ მოხუცებს. არადა, ოდესაც, როგორც კი მოვიცლიდი, სულ მამათში მივიჩქარიოდი. თავს დავტრიალებდი ვაზს, რომელი ქართველია, ვაზი და თავისი დაწურული ღვინო რომ არ ჰქონდეს! მაგრამ ვაზი მარტოოდენ ღვინო ხომ არ არის. თავისი გასაოცარი თვისებებითა და გამძლეობით იგი უნებლიედ დაგაფიქრებს წუთისოფელზე, სიცოცხლეზე, გარდაცვალების შემდეგაც რომ გრძელდება. ერთი წლავ და სხვა მოვაო... მოვა ვიღაც შენს შემდეგ და მოუვლის შვილივით ნაზად ვაზს, თავს შემოვევლება და შენც შეგაწყვეს მოსაგონარს.

მაგრამ, აბა, ახლა ვაზისათვის ვფსა სცალია...

საუბარს უძღვებოდა
ლეონიდ კლეშაკოვი.
„ოგონიოკი“, № 11.

ჭეშმარიტება

საკავშირო იუწყება
22 მარტი

ასე ნანატრი თავისუფლება

ალიმართა ნამიბიის დამოუკიდებელი სახელმწიფოს ალამი

ვინდჰუკი. „აი ისიც, დიდი ხნის ნანატრი დამოუკიდებლობა!“ — ამ სათაურებით გამოვიდა 21 მარტს ნამიბიის გაზეთები. ხოლო 20 მარტს შუაღამისას ადგილობრივი დროით ვინდჰუკში საზეიმო ვითარებაში აღმართეს აფრიკის სამხრეთ ნაწილში ახალი დამოუკიდებელი სახელმწიფოს ალამი. მან შეცვალა დროშა სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკისა, რომელიც სრულფასოვნად დაახასიათა ნამიბია 1915 წლიდან.

... პროექტორები ანათებენ წითელ ალამს, რომელიც ნელ-ნელა ადის ზევით ფლაგშტოკზე. ლურჯი და მწვანე სამკუთხედები, რომლებიც გაყოფილია ერთი ფართო წითელი და ორი ვიწრო თეთრი ზოლით. ზედა მარცხენა კუთხეში ლურჯ ფონზე ოქროსფერი მზეა.

ვინდჰუკის „ათლეტიკის“ სტადიონის ტრიბუნებზე ათასობით ადამიანმა დაიკავა ადგილები. მათ შორის არიან 150-ზე მეტი სახელმწიფოდან ჩამოსული საპატიო სტუმრები.

გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გენერალურმა მდივანმა ხავიერ პერეს დე კუელიარმა ფიცი დაადებინა ნამიბიის რესპუბლიკის პირველ პრეზიდენტს სემ ნუიომას, სამხრეთ-დასავლეთ აფრიკის სახალხო ორგანიზაციის ხელმძღვანელს. ამ ორგანიზაციამ, რომელიც 23 წელს იბრძოდა სამხრეთ აფრიკის რეჟიმის მიერ ნამიბიის ოკუპაციის წინააღმდეგ, გაიმარჯვა მარშან ნოემბერში ჩვეულნის დამფუძნებელი ასამბლეის არჩევნებში. რესპუბლიკის მთავრობაში სამხრეთ-დასავლეთ აფრიკის სახალხო ორგანიზაციის წევრებთან ერთად შევიდნენ სხვა პოლიტიკური პარტიების წარმომადგენლები. მაკში შედიან, როგორც შავკანიანი, ისე თეთრკანიანი ნამიბიელები.

ახდა ოცნება აფრიკელი ხალხებისა, რომლებიც მრავალი ათწლეულის მანძილზე იბრძოდნენ თავისუფლებისათვის — ამიერიდან კონტინენტზე პრაქტიკულად აღარ არის კოლონიები.

21 მარტს დღისით დამფუძნებელი ასამბლეა უკანასკნელად შეიკრიბა სხდომაზე. ამ სხდომაზე იგი გარდაიქმნა ეროვნულ ასამბლეად — ნამიბიის პარლამენტის ზედა პალატად. სხდომაზე ს. ნუიომამ ჩამოაყალიბა ამოცანები, რომლებიც უნდა გადაწყვიტოს ახალგაზრდა სახელმწიფომ.

● იტალია

„ოქროს თოლია“ — პრეზიდენტებს

ჩერაზო (კამპანიის ოლქი) „ხეების დარგვა მომავლის შენებას ნიშნავს“ — ამ ლოზუნგით გაიმართა სამხრეთ იტალიის ამ ქალაქში მანიფესტაცია, რომელიც მიეძღვნა საერთაშორისო პრემიების „ოქროს თოლიის“ მინიჭებას დედამიწაზე მშვიდობის განმტკიცების და გარემოს დაცვის საქმეში წვლილისათვის. ეს პრემია სამი წლის წინათ დაწესა ჩერაზოს მუნიციპალიტეტმა. ავტორიტეტულმა ჟიურიმ, რომელშიც შედიან თვალსაჩინო იტალიელი პოლიტიკური და საზოგადო მოღვაწეები, აგრეთვე მეცნიერები, ერთსულოვნად გადაწყვიტა წლეულს „ოქროს თოლია“ მიენიჭოს სსრ კავშირის პრეზიდენტს მ. გორბაჩოვსა და ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტს ჯ. ბუშს.

● ისრაელი

კვლავ ამაო ცდა

კაირო. წარუმატებლად დამთავრდა ისრაელში ახალი კაბინეტის შექმნის ცდა.

როგორც ისრაელის რადიო იუწყება, შრომის პარტიის თავმჯდომარე შიმონ პერესი, რომელსაც ქვეყნის პრეზიდენტმა მთავრობის შექმნა დაავალა, შეხვდა მემარჯვენეთა პარტიების ბლოკის ლიდერს იცხაკ შამირს და შესთავაზა ჩაბმულიყო მოლაპარაკებაში ფართო კოალიციურ საფუძველზე მთავრობის შექმნის თაობაზე. შამირმა კვლავ უარი განაცხადა „ლიკუდის“ ბლოკის მონაწილეობაზე ამას თვითონ დემონსტრაციის მონაწილენი იზამდნენო პროვოკაციის მიზნით.

უფალი კატუსევი კი ყველა ამ თათბირს ესწრებოდა და ყოველივე ეს იცოდა. და რატომღაც არ ცნო საჭიროდ პირდაპირ და პატიოსნად ეთქვა ეს სახალხო დეპუტატთა ყრილობაზე.

— გენერალი როდიონოვი და ოპერაციის ხელმძღვანელებიც უარყოფენ ამას?

— დიახ, ყველამ იუარა. არადა, ვერ გამგია, რატომ. ხომ ცხადია, რომ სულერთია ყველაფერი გაიხსნება. ესმოდათ და მაინც ცრუობდნენ. ეს შემზარავია.

მე ვხედებოდი ლიტერატურისა და ხელოვნების ძალოვანებს, მოვდექი არაფორმალებიც, და ყველა ერთხმად მეკითხება: „როგორ არის ქიმიის საქმე?“. მე უარვყოფ. მათ არ სჯერათ ჩემი. მეუბნებიან: „თქვენ იმ მკვლელებთან პირი შეკარითო. ჩვენ ყველამ ვიცით, რამდენი მოწამლული კაცი წევს საავადმყოფოებში. ყოველივე ამას ექიმები ადასტურებენ, ექსპერტიზა ადასტურებს, შენ კი უარყოფ. აბა, რა დაგეჯერება ამის შემდეგ? არავისი არ გეჯერა. დაე ჩამოვიდნენ ევროპიელებულ ერების ორგანიზაციისა და წითელი ჯვრის ექსპერტები. ჩვენ სხვებისა უკვე აღარ გეჯერაო.“ და ამას მეუბნებოდა მე ჩემი ხალხი...

— მართლაც, რა დღეში ჩაუგდიხართ...

— და კიდევ ერთი შეცდომა. ამ დანაშაულის სისხლისსამართლებრივი გამოძიება სამხედრო პროკურატურისათვის არ უნდა დაევალებინათ. როგორც სამხედრო პროკურორი, ამხანაგი კატუსევი ობიექტური ვერ დარჩება...

— მშობლიური თავდაცვის სამინისტრო არ დაანებებს...

— რა თქმა უნდა. გენდა-არგენდა, და უწყვეტრივი ინტერესები გაიძულებენ ილაპარაკო ფაქტების საწინააღმდეგოდ. ისე კი არმია აქ არაფერ შუაშია. მე ვთქვი ეს მაშინაც, როდესაც თბილისში გამოვედი. მით უმეტეს, რომ ერთადერთი კაცი, ვინც ბოლომდე ეწინააღმდეგებოდა ჯარის გამოყენებას, ეს იყო როდიონოვი.

საერთოდ ჩემი პრინციპული აზრი ასეთია. არმიის ავტორიტეტს უნდა გაუფრთხილდე. ყოველგვარ ვითარებაში. არ უნდა დაუშვა ისეთი მდგომარეობა, რომ მან აკეთოს საქმე, რომელიც სხვისი საკეთებელია. მით უმეტეს თავზე საყრელად აქვს თავისი ამოცანები. და ჩვენ ყველაფერი უნდა ვიღონოთ, რათა განვამტკიცოდ იგი, პატივი ვცეთ იმათ, ვინც სამშობლოს სადარაჯოზე დგას. ჯარს აქვს და უნდა ჰქონდეს ერთადერთი მისია დაიცვას მამული. ჯარს არ ეკისრება პასუხისმგებლობა საქართველოს ტრაგედიისათვის.

ახლა კი ზოგ-ზოგებმა ამ ტრაგედიის დაბრალება მოუნდომეს ბენერალურ მდივანს. ცდილობენ რადაც უნდა დაუჭდეთ გარიონ იგი ამ საქმეში. ეს მით უფრო ამაზრზენი ჩანაფიქრია, რომ დღესდღეობით თვით საქართველოს რესპუბლიკაში რთული სიტუაციაა შექმნილი. ეს ბევრი რამით შეიძლება აიხსნას. თავს არ შეგაწყენთ დეტალებით, უბრალოდ ვაღიაროთ ეს როგორც ფაქტი. და მით უმეტეს უკადრისია ასეთ რთულ დროს გაამძაფრო ვნებები.

— თუ ჩადიხართ ხოლმე თქვენს სამშობლოში?

— სულ ბოლოს, რაც მოსკოვში გადმოვედი, ერთად ერთჯერ — მამათში ვიყავი 1986 წელს. სულ ნახევარი საათით შევიარე, გავედი ჩემიანების საფლავზე, გადავეხვიე იქ დარჩენილ მოხუცებს. არადა, ოდესაც, როგორც კი მოვიცლიდი, სულ მამათში მივიჩქარიოდი. თავს დავტრიალებდი ვაზს, რომელი ქართველია, ვაზი და თავისი დაწურული ღვინო რომ არ ჰქონდეს! მაგრამ ვაზი მარტოოდენ ღვინო ხომ არ არის. თავისი გასაოცარი თვისებებითა და გამძლეობით იგი უნებლიედ დაგაფიქრებს წუთისოფელზე, სიცოცხლეზე, გარდაცვალების შემდეგაც რომ გრძელდება. ერთი წლავ და სხვა მოვაო... მოვა ვიღაც შენს შემდეგ და მოუვლის შვილივით ნაზად ვაზს, თავს შემოვევლება და შენც შეგაწყვეს მოსაგონარს.

მაგრამ, აბა, ახლა ვაზისათვის ვფსა სცალია...

საუბარს უძღვებოდა
ლეონიდ კლეშაკოვი.
„ოგონიოკი“, № 11.

● უნგრეთი

საგენტოს ცნობა

◎ ბუდაპეშტი. როგორც მტის საგენტო ატუობინება, უნგრეთის ავიაკომპანია „მალევმა“ მიიღო გადაწყვეტილება დაუყოვნებლივ შეწყვიტონ ისრაელში მიმავალი საბჭოთა ემიგრანტების გადაყვანა, რადგან არ სურს გასწიოს მგზავრების სიცოცხლისა და თავისი თვითმფრინავების რისკი.

ამ გადაწყვეტილების მიღების საბაბი გახდა „პალესტინის განთავისუფლებისათვის ისლამური საღმრთო ომის“ ორგანიზაციის მხრივ დამუქრება.

● აშშ

ქალები ხმას იმაღლებენ

◎ ჟურნალ „ი. ს. ნიუს ენდ უორლდ რიპორტში“ გამოქვეყნებული ამ ფოტოსურათით თუ ვიმსჯელებთ, დემონსტრაციაზე შეკრებილი ამერიკელი ქალები თანახმანი არიან მათდამი სიყვარულს ამჯობინონ ცოტა მეტი პატივისცემით დამოკიდებულება...

მართლაც, 60-იან წლებში ამერიკის შეერთებულ შტატებში ფემინისტური მოძრაობის პიკის შემდეგ, ბოლო ათწლეულში ამერიკელ ქალებს „სტაგნაციის ხანა“ დაუდგათ. ბევრი მათგანი დარწმუნდა, რომ მაინც ვერ მიაღწიეს საზოგადოებაში, სამუშაოზე, ოჯახში თავისი მდგომარეობის არსებით გაუმჯობესებას. ახლა არის იმის ნიშნები, რომ ამერიკელმა ქალებმა გადაწყვიტეს კვლავ აღმაღლონ ხმა თავიანთი მოქალაქეობრივი უფლებების დასაცავად.

საკდესის ფოტო.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ქმნა მართლისა...

(ინტერვიუ „ოგონიოკის“ ინფორმაციის ბიურო ალექსეი ბოლეშაკოვსა და ალექსეი ბოლეშაკოვს შორის)

ჩერნობილი!.. ამ ოთხმოდე წლის წინ გაისმა ეს სიტყვა. ეს ბანგანაშო ზარი. გაისმა და დღემდე გვზარავს. ინფორმაციის საშუალებათა ეს „რადიოაქტიური“ თემა კვლავ ძალაშია! და ვინ იცის, როდის გაგვინელდება რადიოფობია — რადიაციის შიში. საამწუხაროდ, არც ჩვენთვის, ქართველთათვისაა იგი უცხო. მოსახლეობა კვლავ ეშვით უყურებს შემოზიდულ პროდუქტებს, განსაკუთრებით ბელორუსიიდან და უკრაინიდან... რანდენად საფუძვლიანია ეს შიში? სწორედ ამის განმარტება ვთხოვეთ საქართველოს სახოფლო-სამეურნეო რადიოლოგიის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის დირექტორს ჯემალ მანჯგალაძეს.

— ჩერნობილის ტრაგედიამ მთელი აკაფობრობა შეძრა. ერთ-ერთი პირველნი, რომლებმაც დაბმარების ხელი გაუწოდეს, ქართველები ვიყავით. სამწუხაროდ, მათ შორისაც პირველები, ვის თავზეც გადაიწვიმა ამ შავმა ღრუბელმა.

ამდენად, შიში სრულებითაც არ გახლავთ უსაფუძვლო.

ყველას გვახსოვს, რა განგაში გამოიწვია ჩვენს მაცივრებში შემოზიდულმა რადიონუკლიდებით გაჭუჭყიანებულმა ხორცმა, რომელსაც თითქმის ოთხ წელიწადს „ვინახავდით“. ახლაღი განთავისუფლდა გორის მაცივარი, გაგრაში, სოხუმსა და ბათუმში კი მცირე რაოდენობითღა შემორჩა ეგი. მალე კი ნარჩენებისგანაც განვიწმინდებით.

მაგრამ... წუთითაც არა გვაქვს თვითდამშვიდების უფლება. ნიადაგ უნდა ვეფხიზლობდეთ. მით უმეტეს, ახლა, როცა ხელთა გვაქვს რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს საგანგებო დადგენილება, რომელიც ყოველგვარი შემოზიდული პროდუქციის საგულდაგულო შემოწმებას გვავალებს.

და მაინც გაისმის მითქმა-მოთქმა. მოსახლეობა კვლავ ეშვით იხედება დახლისკენ.

ვერც გაამტყუნებ. ჩვენმა ტელევიზიამ ხომ პირდაპირ გვაუწყა, ზოგიერთ დაკონსერვებულ, მათ შორის ბავშვთათვის განკუთვნილ პროდუქტებში რადიონუკლიდები აღმოჩნდაო!

ვერც საქართველოს ჯანმრთელობის დაცვის მინისტრის მოადგილის ირაკლი ფაღავას ტელეინფორმაციად გაანელა ეს შიში. პირიქით, გაამწვავა კიდევ სიტუაცია. არადა, არ გეემტყუნება ბატონ ირაკლის. სწორედ მისმა საგანგაშო ზარმა გამოიწვია რესპუბლიკაში შემოზიდული ყოველგვარი პროდუქტის ექსტრემალური შემოწმება.

მანამდე არც ზემოაღნიშნული დადგენილება არსებობდა და მხოლოდ რესპუბლიკიდან გასაგზავნ და აგრომრეწვის სისტემით შემოტანილ პროდუქციას ვამოწმებდით. რესპუბლიკისა და თბილისის სანიტარიული სამსახურები შერჩევითს შემოწმებებს სჯერდებოდნენ.

თავის გამოსვლაში ი. ფაღავამ ისიც დასძინა, ჩვენს მიერ ექსპერეს-მეთოდით მიღებულ მონაცემებს სათანადო შემოწმება სჭირდებაო!

აქ კი ჩვენზე იყო საბოლოო სიტყვა.

და ჩვენც მაშინათვე მოვიმარჯვეთ უახლესი საბჭოური თუ უცხოური აპარატურა. უწინარესად, სწორედ ბავშვთა სასურსათო პროდუქტები შემოწმდა. საბედნიეროდ, მათში არ აღმოჩნდა რადიონუკლიდები. სხვა პროდუქტებზეც ზღვრული ნორმაზე ბევრად ნაკლები იყო მათი რაოდენობა. ძხოლოდ შედეგებული რძის გარკვეულ პარტიაში გამოვლინდა ზღვრული რაოდენობა და ი. ფაღავას განკარგულებით საერთოდ არ გაუშვეს სარეალიზაციოდ.

მაგრამ... აგერ, ახლახან გომელიდან თბილისს № 4 მაცივარში შემოზიდულმა ხორცმა კვლავ საგონებელში ჩაგვაგდო; მოსახლეობაში კვლავ გაჩნდა შიში. სანეპიდსადგურის სამსახურ ე ბ მ ა დროულად გადმოგვიგზავნეს ნაჭერი და ჩვენც ოპერატიულად შეკამოწმეთ იგი. რადიონუკლიდების რაოდენობა არც აქ აღემატებოდა სსრ კავშირში დაშვებულ ნორმებს.

ესაა რომ, გულხელდაკრეფილი არა ვართ. და მაინც, ორგანიზაციებს, რომელთაც რესპუბლიკიდან პროდუქციია შემოგიგზავნეთ, ვთხოვთ

ჯანსუღ ჩარკვიანი

„მაინც დავრჩები ქართველი“

იმ დღეს...

ბედი რაში მქონია —
ამის დედა რა ვთქვი,
უხსენებლის შხამი კადრეს
საკმეველს და სანთელს,
შენ რომ ოცი გგონია,
სხვას რომ ოცდაათი,
მე ვუმზერდი, როგორ
კლავდნენ
ოთხ მილიონ ქართველს.

სული ცრემლით სავსეა
სისხლს სატანა მიმღვრევს,
ხელზე სისხლის ლაქები
ენით გაილოკეს.

დიახ, დიახ, ასეა,
ასე იყო იმ დღეს,
არც მეტი და არც ნაკლები —
საქართველო მოკლეს.

კვლავ აიღო იუდამ
ოცდაათი ვერცხლი,
მშობლიური მიწა ბორგავს
შვილებს გულში იკრავს...
მხეცის საქმეს მიუდგა
მოაზროვნე მხეცი,
ყველა თავის სამშობლოს
კლავს
საქართველოს ვინც კლავს.

საქართველოს მტრებს — ერთს, მეორეს, მესამეს და ა. შ.

გათხუნულო, გაზიგნილო,
გაზეპილო სისხლში,
სიკვდილისთვის მენანები —
არ ხარ მისი ღირსი.

წუხელ სიზმრად ჩირგვში
გნახე,
კურდღლად გნახე ჩირგვში,
სისხლით დაიფარე სახე,
მერე სისხლში იშვი.

არასოდეს არ ყოფილხარ
შენი ხალხის ჭირში,
რა ვთქვი შენი ჯიგარი და
რა ვთქვი შენი ჯიში.

მსტოვრის გარდა ქვეყანაზე
თუმც არავის არ ცნობ,
მაინც მაგრა მეცოდები
ბოლმით სავსე კაცო.

სისხლი, ანუ როგორ ვკლავთ ერთმანეთს

გამაგებინეთ რა ხდება,
რისთვის წაერთვა უქონელს?
ღვთიშობლის გადმოძახებას,
მითხარით, ვინ გაუგონებს?

დაგვყვეს, დაგვგლიჯეს,
დაგვქანცეს,
ჩაგვბერეს სული სატანის.
სად გაქრა უფლის საგანძე,
ან სულის ღონე სად არის?

ვინ დაგვამუნჯა, დაგვგლიჯა,
ვინ დაგვაეწყვა სიმღერა?
მარცხნიდანა და მარჯვნიდან
ქართველის სისხლი იღვრება.

ვინ გყავდა აკვნის გამთლელად,
ვინა გყავს ლოდის გამთელელი?
იმიტომ დარჩი ქართველად
დაკლა მეორე ქართველი?

ეშმამ რა სიღი გაგაწნა,
რა ცეცხლი მოგცა ხელისა,
ნუთუ არც ერთის არა გწამს,—
არც ღმერთის, არცა ხატისა!

სიკვდილი გვიმზერს სანგრიდან,
თავს გვადგას შავი ღრუბელი,
ჩვენ სხვისი მტრობა რად
გვინდა —
ჩვენითვე დავიღუპებით!

* * *

თამარს და დავითს, ნინოს, ირაკლის,
ცოტნეს და ზაზას, ლაშას, გიორგის,
მარტვილ-გელათით, გრემით, შირაქით,
ვინ იცის კიდევ ცრემლებს ვინ მომგვრის.

თქვენს მკერდზე ტყვიებს, როგორც ზინათებს
ვითვლი და ბნელში მივემართები,
მაღიზიანებს თქვენი სიმართლე —
რად უნდა იყოთ ასე მართლები?

თქვენ მართლები ხართ,უხმოდ, უდაოდ,
ეძებთ სიმშვიდეს და ნავთსაყუდელს,
ო, მინდა ერთხელ და სამუდამოდ
თავისუფლების ხარჯზე გამტყუნდეთ.

ცრემლი

რის პირადი,
რა პირადი,
მეცხრე ცაზე
დაეფრინავდი,
შენი სიყვარული
მკლავდა,
რის პირადი,
რა პირადი,
მკლავდა შენი
განთიადი,
შენი ღამეების
გარდა.

*

რის პირადი,
რა პირადი,
შენი ცეცხლით
ავბრიალდი,
ვეჭიდი
მიწის ქადას,
აი, მაშინ
აეღრიალდი,
გამიფუჭდა
ხასიათი,
ოდეს ენახე
კაცი
კაცს არ გავდა.

*

ჩემს დაკარგულ
ვეძებ ხარებს,
ჩემს დაკარგულ
ვერძებს,
არაფერი
არ მახარებს,
მე ჩემს ვერძებს
ვეძებ..,
ტირილიდან
სიცილამდე
ბენზის ხიდი
გადვეს,
ღმერთო,
ცრემლი გვიწილადე
კაცი
კაცს რომ გავდეს!

კაცი

მე მინდოდა, ვერცხლის
ღირსი—
ჭეშმარიტის მეთქვა რითმა,
ვინც ამაღამ გვერდით მიზის—
იგი გამთქვამს ჭეშმარიტად.

თუ აღსრულდა რაც მითქვია
მნახავთ უძალ ცად გაფრენილს,
თუ გამთქვა ხომ კაცი მქვია,
თუ არა და — არაფერი...

ხან ამ მთას ვეცი,
ხან იმ მთას ვეცი.
ვინ გვთქვა
ამხელა ტკივილის ღირსი?
ვინ ჩაგვიბუდა
ღობალში, მხეცი
ვინ დაგვიბედა
ფეიმები სისხლის?

*

ვაი, ქართველო,
მოესწარ ცუდ დღეს.
მაგრამ ნუ სტირი
ქართველი თუ ხარ,
არ შეიძლება
აფხაზებს სძულდე,
გააფხაზებულ
ქართველებს სძულხარ.

ირინოლას

მე რა მომესწრო?
არც არაფერი,
ტკივილი, სევდა,
ცრემლი მამულის
და ცხრა მთას იქეთ
გადასაფრენი
უფრო გამძაფრდა
ეს სიყვარული.

*

უფრო გამძაფრდა,
უფრო აღზევდა,
მიუკაკუნა
კარს სამძიმართა
და გუშინდელი
კი არ დაძველდა,
უფრო გაახლდა
და გამძვინვარდა.

*

კლდეთა ქარაფებს
შვილთაშვილები
ეხეთქებიან
თოთო მკერდებით
და დგანან მთები
ხმლით დაჭრილები,
დაჩეხილები,
როგორც მხედრები.

*

კაცი არა ჩანს,
აღარც ლოგინის,
აღარც მკლავის და
სუფრის გამშლელი,
თუ შვილთაშვილსაც
უნევს ლოდინი —
აღარ ყოფილა
ჩვენი საშველი.

შორიდან

„შევყურებდი ჯარისკაცებს და მეგონა, რომ ისინი საიდანღაც, ძალიან შორიდან მოვიდნენ, რუსულად რომ დაველაპარაკო, ვერც გამიგებენ-მეთქი“.

(ეური როსტი)

მაგათთვის შორი რა არის?
თვით ჯოჯოხეთიც ახლოა,
ის შენი საზღვარ-სამანიც
იმათი სამოსახლოა.

შორი რა არის მაგათთვის? —
მამის ქელეხში ნადიმობს,
ოღონდ სიცოცხლე წაგართვას,
ოღონდაც სისხლი გადინოს.

მაგათთვის ცხრამთაც აქვეა,
არც გული, არც ჯიგარი აქვთ,
რაც ჩვენთვის სულის სარკეა,
იმათთვის ნაჩლექარია.

სიცოცხლე მაინც წინ არის,
მისი ნათელი გეფინოს,
ნუ იტყვი, სიტყვას იმნაირს
იმათ რომ გააგებინო.

* * *

როს მიწაზე ღმერთი დაგცემს,
დაგდებს ორთავ ბეჭებით,
როცა ყველა ზურგს შეგაქცევს
და მარტო მე შეგრჩები.

აღიარე მაშინ ცოდვა,
დე ქვეყანამ იცოდეს,
რომ ნამდვილად გეშლებოდა
მთელი შენი სიცოცხლე.

* * *

ვაგლახ, ვარდობავ,
ვაგლახ, მამულო,
ღამით დაღვრილო
სისხლო, ვაიმე,

მკერდდაჩეხილო
და მონამლულო,
ნეტა თუ კიდევ
გიკვირს რაიმე...

სამართლის ძიებაში

უფალო, შენი სახელით
არ შემიძლია არა ვთქვა,
მოვიდა გადამთიელი —
ჩემს სახლში წელი გამართა.

მოღონიერდა, გაქსუვდა,
გახელდა, შემეკამათა,
ის რომ ფხიზლობდა,
ყინჩობდა,
მე ვიყავ ძილში საღათას.

ჩემი ღამე და უკუნი
ძალიან გვიან განათდა,
ყველამ რაღაცა წაიღო,
ყველამ რაღაცა წამართვა.

ჩემი სამოთხე მოუნდა
მანანნალას და შარლატანს,
ვეძებ და იქნებ მასწავლო,
როგორ ვიპოვი სამართალს?

ჩემს საცოდავ სამშობლოში

(ირონია)

აქეთ გახლავთ გურია,
იქეთ კახთა გელია,
არის სმა და ხორხოცი
რაიც „ვახტანგურია“.

მარცხნივ აფხაზეთია,
მარჯვნივ ჯავახეთია,

ქმეგო, ნეტა მუცლები
ჭამით დაგვახეთქა.

იქეთ ქვემო ქართლია,
აქეთ ზემო ქართლია,
საცა გინდათ დასახლდით —
არის დემოკრატია.

დაწყევლილი ბედი

აკი ვარძიას მტერი გაგრძდა,
აკი დიდგორის ბრძოლებს
ქედნურობ?
თუ რიონი და მტკვარი არ
გმონდა,
აბა რა გქონდა შე უბედურო?

აკი კრწანისთან, აკი შამქორთან
ახლაც იბრძვი და ახლაც
მხედრულობ,
ზღვა თუ არ გქონდა, მთა
თუ არ გქონდა,
აბა რა გქონდა შე უბედურო?

აკი კახში და საინგილოში
შენი ქართული სიტყვა
ზეიმობს,
სააქაოშიც. საიქიოშიც

რად მაშინ საქმე გაქვს
სასეიროდ?
აკი მეფენი რანთა და კახთა,
აკი ქართველთა, აკი აფხაზთა...
თუ კი აბრეა სახელი გახლდა
მითხარი ერთი რად არ
დაფასდა.

რად არ დაფასდა შენი
მხნეობა,
შენი ძმობა და შენი მისია?
შენი კი არა, მართლა სხვისია?

გამოგვაცალეს თავსასთუმალი,
ვაი თუ შუბლზეც დაწერილია,
გულმავიწყია ყველა სტუმარი—
ჩვენი ბედი კი, დაწყევლილია.

სუფრასთან შეპასუხება კაფიით!

ცისფერ ნისლებში მოფრინავ,
სუნი გცემს გამტყდარ მაუზრის,
არც მამამენი ყოფილა
მცხეთელი სანტა-კლაუსი.

თავიც მახსოვს და ბოლოცი,
ქუჩაში ერაყს ხვრიპავდი,
ის მაუზერი რომ მოგცა,
შენც კარგად მიახვრიტავდი.

ბოლო სიმღერა...

პატარა ნიკას

ვიცი, დადგება ბრწყინვალე
დღე, რომლის მე ვარ მდომელი,
უნდა მოვკვდეთ სიმრავლე
კეთილთა, ძალგძს რომელიც.

ნიადაგ უნდა განკურნო
სულისა სნეულებანი,
სიცოცხლის სხვენი გვაპკურო
მცხეთათა საოცრებანით.

გიყურებ, ყელს მოვიღერებ
ძე ჩემი განძის ერთგული.
ბოლო წასვლისას ეიმღერებ
სიცოცხლით დამძიმებული:

ღმერთო, მოგვმადლე ბეთლემს
და მიცხოვარის წყალობა. —
ცოდვილნი შევეუერთდებით
ქართული მიწის გალობას!

ჰიპნოზი

როცა ქვეყანას უჭირს,
ხმობას რომ იწყებს კუჭი,
მობრძანდებიან როცა
მომტანებენი ქუჩით,
როცა მთავრობით ისმის
სიტყვა ძელგი და ფუჭი,
როს გაშიშვლებულ მეფეს

გონება აღარ უჭირს,
ახლადგამომცხვარ კანონს,
სუნი სდის ასი როზგის,
მაგრამ იღბალი წყალობს
ჩუმაკს და კამპიროვსკის!
როცა ქვეყანას უჭირს,
ხმობას რომ იწყებს კუჭი.

ჩიტი

პაატა ჭობალიას

ზამთარმა მიწა დააზრო,
ნეტა რა ხდება ზეცაში,
ჩიტუნა, ჩემო ლამაზო
შენც პაწაწინა ფრთებსა შლი.

მიფრინავ მზისკენ, მთვარისკენ,
მიწისთვის აღარ გცალია,
ფრთხილად, გული არ
გაგისკდეს,
შორს გაფრენილხარ ძალიან.

ვისმენ შენს ჭიკჭიკს
საოცარს, —
არც საკენკი გაქვს, არც ბინა,
მე ღმერთმა ფრთები არ მომცა
მე ოცნებაში დავფრინავ.

მურყვამებიდან ვერხვებზე
ქარი ქორდაქარ ყაყანობს,
შენ პაწაწინა ფეხებზე
გკიდია მთელი სამყარო,

ბინდდება, ცა იქუფრება,
ცას ვარსკვლავები დასცვივდა,
შენ რომ გაქვს თავისუფლება
მე იმნაირი არც მინდა.

ჩემო ჩიტუნა, ვფიცავ მზეს,
მივყვები ჩემს გზას თოვლიანს,
ამ ცოდვილ დედამიწაზე
ბევრი არ მომითხოვნია.

როგორც ზღაპარში...

იქეთ წახვიდე, —
თოვლიანი იქეთ მთებია,
აქეთ წახვიდე —
ვერ აცდები ქარიშხლებს,
წვიმებს,

მადლობისათვის
არაფერი მიკეთებია,
არც მადლობისთვის
(აცმა რომ თქვას)
გარჯილი ვინმე.

გათენება

ისევ იმ ძველ გორდას ვიქნევ,
იმითი ვარ დაქანცული,
სულ პირველად მე შეგიქე
ღვთის მადლი და საგანძური.

შენი ვეფხის საგანძური
რუსთველსობს და თამარქალობს,
შენი ბრჭყალითა გაჯაწრული
მკერდში გული დაფართქლობს.

რა დღეში ხარ, რას ბობოქრობ
ორ ზღვას შუა გაწოლილო,
ვის სჭირდება შენი ოქრო,
მისხალ-მისხალ აწონილო.

ვის სჭირდები, რად სჭირდები,
ან რატომ არ გელევიან?
რა ისრებით, რა მშვილდებით
მტერი მოგიგერებია.

აი, დგება ნასახლარის
ისევ სახლად გარდაქცევა,
სიტყვა გითხრა გასახარი —
გვერდულად და ალმაცერად.

ქართველების წმინდა სისხლო,
წმინდა სისხლო ქართველების,
ცრემლი დამდის მუშტის
სიმსხო, —
მეშინია გათენების!

ყრმის გადარჩენა

დღეს ვისაც მკერდზე
ახატია მზე, —
დასტურ,
სახელი არის ქართველის,
რაც გარდმოსულა
ადამიდან ადამიანზე —
ტანჯვაა იგი,
რადგან უნდა იქმნას ნათელი!

*

რადგან მამულის
სუნთქვა მოგანდეს,
ჭეშმარიტების
ხმალი კვეთავდეს
სიმღერად,
სულის ამოხდომამდე
და უკანასკნელ
სისხლის წვეთამდე.

*

დიახ, განსჯიან,
(განსჯის მსაჯული)
ვისაც გულლვიძლში
კეთრი. ჰქონია,
მაგრამ იცოდე,
არის სხვა რჯულის
შენ რომ იესოს
რჯულის გგონია.

*

შიშის ზარსა ჰგვრის
იქნებ ჰეროდეს
ვარსკვლავის
ცისფერ ცაზე გაჩენა,
ქართველო,
გულით უნდა მღეროდე,
უნდა მღეროდე
ყრმის გადარჩენას.

ოქროს და გუნდრუკს
მისცემ მისართმევს,
დედათა შორის
დედა — მარიამს,
„ნეტარ არიან
სამართლისათვის,
მშიერ მწყურვალნი“, —
ნეტარ არიან.

*

ყური მიუგდე
უფლის ანგელოსს,
თვალი უსწორე
გამოცხადებას.
შენთან არს ღმერთი
კვლავ საქართველოვ —
სიცოცხლე, ცეცხლი
და მოწყალება.

*

დღეს ვისაც მკერდზე
ახატია მზე,
დასტურ,
სახელი არის ქართველის.
რაც გარდმოსულა
ადამიდან ადამიანზე —
ტანჯვაა იგი,
რადგან უნდა იქმნას ნათელი!

სიმღერას გაუმარჯოს

ციდან სისხლის მარმაში
წვეთავს მთვარის ქარვაში,
შხამბალახა მოსულა
ქართველის პურის ყანაში.

სისხლისფრად შეილება
ღვინის ფერი მარანში,
კაცის ცრემლი იღვრება,
მთაში, ბარში, ჭალაში.

აღარც პური ბეღელში,
აღარც თივა თაღლაში,
აღარ გააქვს ბირდაბირს,
აღარ გააქვს შალაშინს.

გაიხარა მტერმა და
დააბიჯებს მხარგაშლით,
მამინაცვალს გვთავაზობს
უმამაცეს მამაში.

გაიხარა უდაბნომ,
ვაზი ჭკნება გვალვაში,
იხრჩობა საქართველო
ამდენ ცრემლს და ვარამში.

ძმებო, გვეყო ტირილი
ძაძით მოსილ წკვარამში,
ახლა უნდა ცეკვა და
ახლა უნდა თამაში.

ხმალზე უფრო მაგრა ჭრის,
ჩვენი ჭკუის ალმასი,
ანგელოსიც სამასი,
არაგველიც სამასი.

გახედე, დაჩეხილო,
მზე ჩამდგარა წარაფში,
ბროწეულის ფერია
ნაკვერჩხალი ნალამში.

მარიამ ღვთიშობელი
მცხეთის ჯვარზე ტაბლას
შლის,
სიმღერას გაუმარჯოს
საქართველოს მთაბარში!

1989 წ.

მრავალი შვილი მრავალი სიხარული

დავით აღმაშენებლის საზოგადოებაში

ამას წინათ სრულიად საქართველოს დავით აღმაშენებლის საზოგადოების გამგეობამ მსჯელობა მიმდინარე წლის პირველ კვარტალში გატარებული ღონისძიებებისა და საქმიანობა გეგმების თაობაზე.

— პირველ კვარტალში, უფრო სწორად კი ორთვენახევრის მანძილზე, დავით აღმაშენებლის საზოგადოებამ ბევრი მნიშვნელოვანი ღონისძიება განახორციელა, — აღნიშნა ჩვენთან საუბარში საზოგადოების თავმჯდომარემ **გურამ ფანჯიკიძემ,** — 8 თებერვალს ფილარმონიის დიდ დარბაზში ჩავატარეთ დიდი კონცერტი, რომელიც დავით აღმაშენებლის დაბადების დღეს მივუძღვენით. კონცერტმა საყოველთაო მოწონება ჰპოვა, რაც სათანადოდ აისახა კიდეც პრესაში. კონცერტის ჩანაწერი შემდგომ გადაიცა საქართველოს ტელევიზიით. საზოგადოების მოწვევით თბილისში ჩამოვიდნენ ჩვენი მართლაც სასიქადულო მოცეკვავე ნინო ანანიაშვილი, ა. ფადეევრევი და დირიჟორი ა. სოტნიკოვი. სტუმრებმა მონაწილეობა მიიღეს ოთხ სპექტაკლში („ეიზელი“ 10, 11 თებერვალი, „ედიის ტბა“ 15-17 თებერვალი). აღსანიშნავია, რომ ნინო ანანიაშვილმა კუთვნილი ჰონორარი (სამი ათასი მანეთი), რომელიც ჩვენმა საზოგადოებამ გამოუყო, მთლიანად გადაურიცხა მერაბ კოსტავას სახელობის (2000 მან.) და დედოგრაფიულ (1000 მან.) ფონდებს. ამ თანხას მან დაამატა თავისი 100 დოლარი და 400 დასავლეთგერმანული მარკა.

დავით აღმაშენებლის საზოგადოების პრეზიდიუმმა გადაწყვიტა შემქმნას დავით აღმაშენებლის სახელობის ქართული ფოლკლორული ანსამბლი, რომლისთვისაც წელს გაიღებს 50 ათას მანეთს, სულ მალე გამოცხადდება კონკურსი მომღერალთა ანსამბლში მისაღებად.

საზოგადოებამ სტიპენდია (თითოეულს 120 მან.) დაუნიშნა თბილისის ოპერისა და ბალეტის ნიჭიერ ახალგაზრდა ბარიტონს ვ. ფანანელიშვილს, ასევე სასულიერო აკადემიის სტუდენტს ი. კალანდაძეს.

ორმოცი წლის თბილისელ გმირ დედას, იზოლდა თორაძეს, რომელიც მეთორმეტე შვილს ელოდება, შეეუძინეთ ავტომანქანა „ტავრია“.

5 კათასი მანეთი გადაეურიცხეთ საქართველოს ინფორმაციის დამოუკიდებელ სააგენტო „მაცნეს“.

განვიხილეთ სტიქიით დაზარალებულთა, ინვალიდთა, ავადმყოფი შვილების პატრონთა, ეკონომიკურად ძალიან გაჭირვებულთა და მრავალშვილიან დედათა განცხადებები და დახმარება გავუწიეთ მრავალ ოჯახს:

1500-1500 მანეთით დაჯილდოდა 25 ოჯახი: ბენაძე ლამზირა (კუთაისი), ნაცვლიშვილი ნინა (კუთაისი), ნოზაძე მზია (თბილისი), გოგიტაშვილი მარგალიტა (ადიგენი, ს. ყარაიუბანი), ხარძიანი თინა (მესტია, ს. ალა), ინდოლაძე ზეინაბი (სიღნაღი, ს. ვაქირი), მახარაძე გული (ხულო, ს. წაბლანა), კიკაბიძე თეა (თბილისი), ბერიძე მერი (შუახევი, ს. ცხენისი), ჯაკელიანი კლარა (მესტია, ს. ფარი), ბულბულაშვილი თინა (თბილისი), ფანიძე ქეთო (სამტრედია), ციანაძე ქეთევანი (ხობი, ს. ჭალადიდი), ალავიძე გურამ (ცაგერი, ს. საირმე), ზურაბიანი გრიშა (მესტია, ს. მულახი), ბასილაშვილი როლანდი (თბილისი), კაკიტაძე ზაზი (ამბროლაური, ს. ჭელიადელე), ბალიაშვილი მედეა (სიღნაღი, ს. ხორნაბუჯი), ფაინიძე ზინა (ხულო, ს. წაბლანა), ღვამბერია ნელი (სენაკი, ს. სორტა), კოპაძე კარლო (თბილისი), მ. თუგდორაძე (თბილისი), ინეზა ჯაველიძე-მელუა (ოზურგეთი), უმიკაშვილი ბეგლარ (გორი), კვიციანი შოთა (მესტია, ს. ბეჩო).

1000-1000 მანეთით დაჯილდოდა 126 ოჯახი: ქოჩქიანი კოსტა (მესტია, ს. ცანა), ჯოჯუშვილი ამირან (ცხინვალი, ს. ვანათი), მაჩხაშვილი გულიკო (რუსთავი), ლაცაბიძე ქეთევან (ახალციხე, ს. კლდე), ჩუღაშვილი გიორგი (ყვარელი, ს. ახალსოფელი), მუშკუდიანი ნარგიზა (ქუთაისი), კაკაბაძე ნარგიზა (სამტრედია, ს. ეწერი), ზაკაშვილი ნთელა (გურჯაანი), პირველი ირა (მესტია, ს. იფარი), ოდიშარია ზეინაბ (სენაკი, ს. ნოსირი), ახვერდაშვილი აკაკი (თელავი, ს. ზოდაშენი), კვიციანი ნთელა (მესტია, ს. ბეჩო), ფანგანი ფრიდონ (ზუგდიდი, ს. ძველიჯვარი), შამფრიანი ნელი (გორდაბანი, ს. ჯანდარა), მარგიანი თალიკო (მესტია, ს. მულახი), ბაიდოშვილი ნანული (რუსთავი), დეკანოსიძე დალი (თბილისი) ხარძიანი იეზირა (საგარეჯო, ს. უდაბნო), კვანტრიშვილი შაქრო (ზესტაფონი, ს. თვრიში), ლორია ტატიანა (ზონი), დევდარიანი გიორგი (თბილისი), ბაბუციძე მანანა (თბილისი), მელაძე შოთა (ზაშური), მარგველანი მალვინა (გარდაბანი, ს. ლემშვენიერა), ბასილაშვილი ლამარა (თბილისი), ცანკაშვილი დალი (საგარეჯო, ს. ბადიაური), ტორაძე მანანა (თბილისი), იფაქიძე მედეა (ლენტეხი), მარგიანი დარიკო (გორდაბანი, ს. მაღლაკი), ნიკარაძე ეუეფუნა (წყალტუბო, ს. მაღლაკი), საღლიანი ვალოდია (მესტია, ს. ცხუმარი), ჩხობაძე ნინო (ოზურგეთი), კობერიძე თამაზი (ქარელი, ს. ტახტისა), გრიგალაშვილი ქსენია (ხაშური), ახსიანი ვახტანგი (მესტია ს. ლახამულა), მანაგაძე ფაცია (ონჩაჩირე, ს. არადუ), გუგუშვილი ვალენტინა (აბაშა, ს. სეჯუნი), ნადირაძე დინა (თბილისი), დადეშელიანი იზოლდა (მესტია), ბარამიძე ნუნუ (ბათუმი), ქალდანი-ჭეზანი დოდო (ოჩამჩირე, ს. კიხდღი), სხულუნია ბორისი (მარტვილი, ს. სალხინო), ბაღდავაძე ლია (სამტრედია, ს. ეწერი), აბამიძე ციური (თბილისი), კასრაძე მაყვალა (ქასპი. ს. ქავთისხევი), მაისურაძე სონია (გორი, ს. დიცი), ქოქაძე მზიური (აბაშა, ს. მარანი), ფორტოლიანი ლამარა (მესტია, ს. ბეჩო), გაბულდანი ნელი (მესტია, ს. ბეჩო), გიორგაძე-ლორთქიფანიძე სონია (სამტრედია), მახვილაძე მიქელ (წყალტუბო, ს. გეგუთი), ბუკსრიკიძე ელენე (თიანეთი), ღვანჩლიანი მზია (გორდაბანი, ს. ჯანდარა), ლაგვლავა მერი (რუსთავი), ჯაფარიძე გელა (მესტია), თადიაშვილი ნანა (თბილისი), ყვარელაშვილი ეთერი (თბილისი), გუჯეჯიანი ლამარა (მესტია, ს. ბეჩო) ჯავრიშვილი თამარი (თბილისი), ავალიანი მედიკო (მესტია, ს. ბეჩო), ახვლედიანი ლეილა (რუსთავი), ზინჩიგაშვილი-არაბული ეუეფუნა (ყინვალი), ბარლიანი გოგუცა (თბილისი), ლობჟანიძე ნუნუ (ონი, ს. ღები), ფეიქრიშვილი ირინა (თბილისი), ფოროჯანი-გვარგვლიანი იზო (მესტია, ს. ლატალი), სხირტლაძე ფატი (თბილისი), დადუნაშვილი დალი (თბილისი), ბოცვაძე გრუნია (ცხინვალი), გომარელი ნინა (სურამი), ყდენტი ლილი (ბათუმი), ტაბატაძე რუსუდან (რუსთავი), ფირცხელანი ჯიმერ (მესტია, ს. ლატალი), კვირიკაშვილი ქინვერ (ცაგერი, ს. ქვემო ცაგერი), ქართველიშვილი მარინა (თბილისი), ლევერაშვილი სერგო (თბილისი), ქვლეივაძე მერი (რუსთავი), ქურთაული-ქაძხაძე დალი (ასპი), გოგია ელვარდი (მარტვილი, ს. გურძემი), ბარბაქაძე ავთანდილ (ტყიბული, ს. მუოუნა), კაპანაძე ნაზი (სამტრედია, ს. ეწერი), ლონღაძე თამარი (თბილისი), ონიანი-ნიკარაძე თინა (გარდაბანი, ს. ლემშვენიერა), კვერცხიშვილი მარინე (თბილისი), გულბანი კლარა (მესტია), ახალაძე გუგული (თბილისი), გიგაური ბაირამ (თბილისი), ფეტელავა გური (თბილისი), თეთრაძე მიხეილ (თბილისი), გუჯეჯიანი მარლენ (თბილისი), იასაღაშვილი ნანი (დმანისი, ს. ბოსლევი), ფარჯიანი ბაჯუ (საგარეჯო, ს. უდაბნო), ჩალაძე შაქრო (თბილისი), მილდიანი ნათელა (მესტია, ს. ლატალი), ფარჯიანი სერგო (მესტია, ს. ლატალი), ღამბაძიძე ნიკოლოზ (ხაშური), კაკაშვილი მაია (ჩხოროწყუ, ლესაჭინე), გულბანი იზოლდა (მესტია, ს. მულახი), ბურჯალიანი ია (თბილისი), ხიზანიშვილი ვასილი (თბილისი), ხუციშვილი ზაირა (თბილისი), ზარაფიშვილი დიმიტრი (თბილისი), კიკილაშვილი გივი (თბილისი), ვიჩეიშვილი ირმა (თბილისი), კვიციანი კახა (მესტია, ს. ბეჩო), უშხვანი ეკა (მესტია, ს. ბეჩო), ნადირაძე გულნარა (თბილისი), ღარიბაშვილი ზეზვა (თბილისი), ბუაძე იზოლდა (ქუთაისი), შალამბერიძე ქეთევან (ქუთაისი), კახიძე გუგული (ქუთაისი), ტურძელაძე როზა (ამბროლაური, ს. ზნაკვა), ჭელიძე ძაბუნია (ამბროლაური, ს. ნამანევი), ბაუაძე ლანა (ამბრლაური, ს. ჭრეველო), სვანიძე ნათელა (ამბროლაური, ს. ცაზი), სულთანიშვილი გულო (თბილისი), ბაბუციძე თამაზი (ცხინვალი, ს. აჩაბეთი), გზირიშვილი ვეფხია (ქასპი), გახარია თინა (ჩხოროწყუ, ს. ხაბუმე), არჩვაძე ქეთევან (დუშეთი, ს. შუადოღვარი), რაზმაძე ნინო (თბილისი), მიქელაძე ზეინაბ (თბილისი), ალსაბეშვილი ათინა (თბილისი), დუდანა გეგენავა (თბილისი), გუნალაშვილი ციალა (ხონი), ქალდანი ტარიელ (თბილისი).

დაჯილდოებულთაგან ვისაც აკლია რაიმე ცხოვრება (ბავშვის დაბადების მოწმობა, ავადმყოფობის ცნობა, შუამდგომლობა ან ინდივიდი და მისამართი), ვთხოვთ, მიბრძანდნენ შემდეგი მისამართით — ჭავჭავაძის 80, ტურიზმის ადმინისტრაციული კორპუსი, II სართული, 203-ე ოთახი.

პრეზიდიუმზე იყო აზრი, რომ არ გამოგვიქვეყნებინა დაჯილდოებულთა გვარები. მაგრამ ვინაიდან საზოგადოებაში ორი ათასზე მეტი განცხადებაა შემოსული, ვეღარ ავუდგებართ მათ შეკითხვებს. აღმაშენებლის საზოგადოების პრეზიდიუმი სთხოვს საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში შექმნილ განყოფილებებს, თავიანთ შესახებ წარმოგვიდგინონ ზუსტი ცნობები.

რესპუბლიკის სამინისტროებსა და წარმოება-დაწესებულებებს კი შეგახსენებთ ჩვენს ანგარიშს: 000700480 სსრ კავშირის ბინსოცბანკის საქართველოს რესპუბლიკური ბანკის საოპერაციო სამმართველო.

ეხაურბა

ზაალ გოტკოველი.

„დვრიტა“

ასი ეწოდა გაზეთს, რომლის გამოცემა დაიწყო საქართველოს ახალგაზრდულმა ფონდმა „მამეულმა“. მისი პირველი ნომერი მიღებულია „სოიუზპეჩატის“ კიოსკებში.

— ამ სამეცნიერო-პოპულარულ გამოცემას განზრახული აქვს აწარმოოს ახსნა-განმარტებითი, საგანმანათლებლო საქმიანობა, შეძლებისდაგვარი დახმარება გაუწიოს ახალგაზრდა ოჯახებს მათი პრობლემების გადაჭრაში,— თქვა ფონდის თავმჯდომარემ სოციოლოგმა ლაშა კიკალეიშვილმა, — ჩვენ ვხელმძღვანელობთ პრინციპით, რომ ოჯახი საზოგადოების საფუძველთა საფუძველია, რაც უფრო ძლიერია იგი, მით უფრო მტკიცეა ერის საძირკველი. ქვეყანასა და რესპუბლიკაში გამოდის ათობით თემატური გაზეთი და ჟურნალი, რომლებიც ეხება ცხოვრების სულ სხვადასხვა მხარეს. მაგრამ აი ასეთ უნიკალურ და დელიკატურ სფეროს დღემდე არ ჰქონია სპეციალური გამოცემა, თუ არ ჩავთვლით საკავშირო ყოველკვირეულს „სემია“; რომელიც სრულად ვერ ასახავს ჩვენს შინაგან დემოგრაფიულ პრობლემებს.

მკითხველი „დვრიტას“ პირველ ნომერში იპოვის ჟურნალისტთა, ფსიქოლოგთა, რელიგიურ მოღვაწეთა, ისტორიკოსთა, სექსოლოგთა, მათ შორის საზღვარგარეთელ სპეციალისტთა გამოსვლებს.

სიტყვა ეკუთვნის გაზეთის რედაქტორს, პოეტ ლაშა ნადარეიშვილს.

— მუდმივი იქნება რუბრიკები: „ოჯახი პლანეტის კულტურაში“, სადაც გაშუქდება საინტერესო ფაქტები, სხვადასხვა ხალხის საოჯახო წეს-ჩვეულებანი. თემატური განყოფილება „გვასწავლიან წინაპრები“ ასახავს ქართველთა მდიდარ ოჯახურ ტრადიციებს. გთავაზობთ „ბერეტა“, სადაც დაიბეჭდება ცნობები შობადობის შესახებ, საქართველოს საშობაო სახლებისა და გინეკოლოგიური კლინიკების ინფორმაციები. დაგეგმილი გვაქვს აგრეთვე გამოვაქვეყნოთ ფსიქოლოგიური ტესტები, სატელეფონო გამოკითხვის შედეგები, როგორც ეს დიდი ხანია და წარმატებით კეთდება, მაგალითად, ამერიკის შეერთებულ შტატებში.

ჩვენი გაზეთის სათაური აწყობილია შრიფტით, რომელიც ჯერ არც ერთხელ არ გამოყენებულა არც ერთ გამოცემაში და რომლის ავტორობა ეკუთვნის ვახტანგ კოლაძეს. ამ შესანიშნავი გრაფიკული მხატვრის ნამუშევრები, რომელიც საუკუნის დამდეგს აფორმებდა ჟურნალებს „ნიშაღურს“, „ცნობის ფურცელს“, „ეშმაკის მათრახს“, საჩუქრად გადმოგვცა მისმა შვილმა გეოლოგმა ფარნაოზ კოლაძემ.

პირველ ხანებში გაზეთი გამოვა თვეში მხოლოდ ორჯერ, იგი საქველმოქმედოა: მოგების მეტი ნაწილი მოხმარდება ახალგაზრდა ოჯახების დახმარებას. ყველას, ვინც მოისურვებს მონაწილეობა მიიღოს მის შექმნაში, იუწყებიან გამომცემლები, ვიწვევთ თანამშრომლობისათვის.

რიმა ფილია.
საქინფორმის კორ.

სატურნირო ორბიტა

ბადრაკი. კუალა-ლუმპურში (მალაიზია) გრძელდება მსოფლიო პირველობის პრეტენდენტების — ანგლელი კარპოვისა და იან ტიმანის ფინალური მატჩი. მეშვიდე პარტია 48-ე სვლაზე ყაიმით დამთავრდა. ანგარიშია 4,5:2,5 კარპოვის სასარგებლოდ.

ქალთა საერთაშორისო დღისადმი მიძღვნილ ბელგრადის საერთაშორისო ტურნირში პირველი ადგილი დაიკავა თბილისელმა დიდოსტატმა ნინო გურევიჩმა.

ფეხბურთი. დნეპროპეტროვსკში გაიმართა ადგილობრივი „დნეპრისა“ და პორტუგალიის „ბენფიკას“ განმეორებითი შეხვედრა ევროპის ჩემპიონთა თასზე. ანგარიშით 3:0 გაიმარჯვეს პორტუგალიელმა ფეხბურთელებმა. ევროპის საკლუბო ტურნირებს უკვე ექვსივე საბჭოთა გუნდი გამოეთიშა, რაც ცხადია, იმაზე მეტყველებს, რომ საბჭოთა საკლუბო ფეხბურთში სერიოზული კრიზისია.

აქვე გაცნობებთ დანარჩენი მატჩების შედეგებს.

თასების მფლობელთა თასი: იუგოსლავიის „პარტიზანი“ — რუმინეთის „დინამო“ — 0:2, საფრანგეთის „მონაკო“ — ესპანეთის „ვალიადოლიდი“ — 0:0 (პენალტებით გაიმარჯვა „მონაკომ“ — 3:1), ავსტრიის „ადმირა-ვაკერი“ — ბელგიის „ანდერლეხტი“ — 1:1. ნახევარფინალში ითამაშებენ „დინამო“, „მონაკო“ და „ანდერლეხტი“.

რედაქტორი
ნ. ჩერქეზიშვილი.

ტელევიზია — პარასკევი, 23 მარტი

თბილისი

პირველი პროგრამა 12.30 — საბავშვო ბაღების აღსაზრდელებისათვის. მულტიპლიკაციური ფილმების პროგრამა. 13.00 — ნაშუადღევს.